

Promise

Voor Bijbels denken in de gezondheids(zorg) 28ste jaargang nr 1 (januari 2012)

In dit nummer:

Geloof gebaseerd op angst of liefde?
God en Satan als vader
Mesologie

Hoe weet ik of mijn gebaseerd is op A

Het concept van onze vreugdevolle identiteit en kracht is er ook zeer nauw mee verweven.

Het idee dat het geloof van een persoon gebaseerd kan zijn op angst lijkt in eerste instantie onmogelijk. En toch... We zijn complexe mensen en vaak tegenstrijdig. Het concept van 'hechtingsrelaties gebaseerd op liefde' ten opzichte van 'hechtingsrelaties gebaseerd op angst' komt van de hechtingstheorie, en werd recent bevestigd door de mogelijkheid om de relatie tussen onze hersenen en gedachtere wereld te bestuderen terwijl we actief zijn, door gebruik te maken van verschillende manieren om deze af te beelden (o.a. via f-MRI scans; red.). Het concept

van onze vreugdevolle identiteit en kracht is er ook zeer nauw mee verweven. Voor het eerst zijn we in staat om meer te doen dan het ontleden van de hersenen na de dood, terwijl er geen sprake meer is van hersenactiviteit. We kunnen nu bevestigen welke delen van de hersenen actief zijn tijdens verschillende emoties of activiteiten van een individu. Op deze

manier is het mogelijk geworden om beter te begrijpen wat er in onze hersenen en onze gedachten gebeurt tijdens de ontwikkeling van relaties. De neurologen dr. Allan Schore en dr. Daniel Siegel zijn de belangrijkste onderzoekers op dit gebied. Dr. James Wilder en de collega's van *Shepherd's House* in Californië hebben deze kennis toegepast op een manier die Bijbels onderbouwd is en hebben zeer waardevolle concepten ontwikkeld voor degenen van ons die belangstelling hebben voor de ontwikkeling van relaties en de groei naar volwassenheid.

n geloof ngst of op Liefde?

De manier waarop iemand gehecht is, is erg afhankelijk van de kwaliteit van zorg die iemand in zijn kindertijd heeft ontvangen, hoewel erfelijke patronen ook een rol spelen. Misschien lijkt het, tot onze collectieve verbazing, mogelijk een relatie te ontwikkelen die meer gebaseerd is op angst dan op liefde, en deze dan als het optimaal mogelijke te beschouwen. Indien de relatie tussen ouder en kind liefdevol is en de behoeften van het kind beantwoord worden, ontstaat er een zekere hechting die verankerd is in liefde en de vreugde van het samenzijn. Indien de relatie vol is van onvoorspelbare en voorspelbare verwaarlozing, wordt er een totaal andere basis voor relatie gevormd; dit type van relatie is kwetsbaarder voor vrees/angst, dan wanneer de basis is gelegen zijn in vreugdevolle relaties. Goddank heeft onze Schepper en Vader in Zijn wijsheid onze hersenen op zo'n manier geschapen dat het deel van de hersenen dat verbinding heeft met deze benodigde vreugdekracht, het enige deel is dat nog lang na de kindertijd, ontwikkeld kan worden.

Wat is de deze geloofsband die hier bedoeld wordt precies? Hoe zou ik weten hoe deze er uit ziet? In hun boek: *Leven naar Gods plan; het Life Model*, hebben James G. Friesen, E. James Wilder en anderen een bruikbaar schema ontwikkeld van hechtingsrelaties gebaseerd op liefde versus hechtingsrelaties gebaseerd op angst. Deze concepten hebben ook te maken met groei naar emotionele volwassenheid, en fasen in morele en psychische ontwikkeling zoals onderscheiden door verschillende onderzoekers, waaronder Lawrence Kohlberg, Erik Erikson (in zijn acht levensfasen van de mens – <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/psychologie/34088-acht-levensfasen-ontwikkelingsfasen-van-de-mens-erikson.html>) en Jim Wilder (in *Met vreugde man zijn – groeien naar volwassenheid* – http://www.12accede.nl/boek_JimWilder_MetVreugdeManZijn.html).

Om te bekijken welke vormen van hech-

ting in ons leven op de voorgrond staan, is het goed wanneer we alle aspecten, die hier ter vergelijking worden aangeboden, overdenken. Waarschijnlijk is het de makkelijkste manier om één relatie tegelijk bij de kop te pakken; en dan via het schema te bekijken welke beschrijving het meest bij deze relatie past. Het is zeer wel mogelijk en waarschijnlijk om een mengelmoes van liefde en angst gerelateerde relaties met sommige mensen te hebben, terwijl

andere relaties veel duidelijker het één of het ander zijn. Neem de tijd om God in gebed voor die relaties die het meest gegrondvest zijn in Liefde te danken. Dit zijn de relaties waarin je getest wordt en zal groeien.

Hoe verhoudt dit patroon van hechtingsrelaties gebaseerd op Liefde versus Angst zich in onze geloofsrelatie met onze Elohim? In menselijke relaties moeten we altijd rekening houden met tenminste

Hechting gebaseerd op liefde versus hechting gebaseerd op angst in relaties

Liefde-gebaseerd	Angst-gebaseerd
1. Gebaseerd op Liefde en gekarakteriseerd door waarheid, nabijheid, intimiteit, vreugde vrede, volharding en echt geven	1. Gebaseerd op angst en gekarakteriseerd door pijn, vernedering, wanhoop, schaamte en schuld en/of angst voor afwijzing of andere schadelijke gevolgen
2. De band wordt in stand gehouden door verlangen (ik verbind me met jou, omdat ik bij jou wil zijn)	2. De band wordt in stand gehouden door vermijding (ik verbind me omdat ik pijn en negatieve gevoelens wil vermijden)
3. De band wordt sterker, wanneer we dichter naar elkaar groeien en ook wanneer we niet bij elkaar zijn (wanneer we nader tot elkaar komen, leer ik je beter kennen. Wanneer we niet bij elkaar zijn, ben ik nog steeds gezegend door mijn herinnering aan jou)	3. Angst gerelateerde banden worden sterker door dichter naar elkaar groeien of juist wanneer men niet meer bij elkaar is (hoe dichter we naar elkaar groeien, hoe beangstigender het wordt, dus moet ik nabijheid vermijden, of hoe vaker we niet meer bij elkaar zijn, hoe beangstigender het wordt, dus ik moet nabijheid manipuleren)
4. We kunnen zowel positieve als negatieve gevoelens delen ; de band wordt sterker door het delen van deze waardevolle gevoelens	4. We kunnen noch positieve noch negatieve gevoelens delen ; de band wordt sterker door (1) het vermijden van negatieve/positieve gevoelens of (2) door alleen gefocust te zijn op negatieve gevoelens
5. Beide deelgenoten in deze relatie hebben er voordeel bij; de band daagt ieder uit waarlijk zichzelf te zijn	5. Alleen deelgenoten aan een kant van de relatie hebben er voordeel van: de relatie remt mensen om zichzelf te zijn
6. Eerlijkheid (waarheid) is de basis van de relatie	6. Misleiding en bedrog maken deel uit van de relatie
7. Door deze band groeien mensen naar volwassenheid , en men wordt uitgerust om hun 'echte ik' te leren kennen.	7. Hechting gebaseerd op angst belemmert de groei steeds meer , en weerhoudt mensen ervan hun 'eigen ik' te ontdekken
8. Liefdesbanden worden aangestuurd door het voorste deel van de hersenen, het 'vreugde centrum', en regelt: 'hoe handel ik als/vanuit mezelf?'	8. Angstbanden worden aangestuurd vanuit het achterste deel van de hersenen en regelt: 'hoe krijg ik wat ik wil hebben?'

©Met toestemming overgenomen van E.James Wilder, Shepherd's House.

twee individuen, omdat ieders veiligheid en mogelijkheid invloed heeft op de kwaliteit van de relatie. Met betrekking tot onze Schepper is er echter slechts een mogelijkheid: HIJ is GOED, HIJ is LIEFDE

in Zichzelf, HIJ verandert of liegt niet. De Vader en de Zoon zijn ÉÉN! HIJ is een GOD van emoties, HIJ zal ons antwoorden en wij zullen door hen geleid worden of we nu begrijpen wat er gebeurd of niet,

of het nu een tijd is van zegen vanwege gehoorzaamheid of spanningen als gevolg van ongehoorzaamheid, we kunnen er altijd zeker van zijn dat HIJ liefdevol en GOED is.

De karakteristieken van de Liefdesband van de kant van JHWH – een korte studie

Liefde:	Zijn liefde gaat alle kennis te boven.	Efeziërs 3: 17-19
Intimiteit, nabijheid:	Jeshoeah bad 'opdat zij allen één zijn, gelijk Gij Vader in Mij en Ik in U...'	Johannes 17: 20-23
Volharding:	Zo bestaat bij uw Vader die in de hemelen is, de wil niet dat één dezer kleinen verloren gaat.	Mattheus 18: 14
Waarheid:	Heilig hen in Uw waarheid; Uw woord is de waarheid. God is geen man dat Hij liegen zou.	Johannes 17: 17 Numeri 23: 19a
Gevend:	Ik ben de goede herder. De goede herder zet zijn leven in voor zijn schapen. ... hoeveel te meer zal uw Vader in de hemelen het goede geven aan hen die Hem daarom bidden.	Johannes 10: 11 Mattheus 7: 11b
Verlangen:	Ja, Ik heb u liefgehad met eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken in goedertierenheid. Kom mijn Geliefde.	Jeremia 31: 3 Hooglied 2
Groeien in nabijheid:	Niets kan ons scheiden van de Liefde van Elohim/God die is in Jeshoeah ha Mashiach.	Romeinen 8: 39
Positieve gevoelens zowel als negatieve kunnen gedeeld worden:	En bidt daarbij zonder ophouden.	Efeziërs 6: 18
Beiden hebben er profijt van:	De Here uw God is in uw midden, een Held die verlost. Hij zal Zich over u met vreugde verblijden; Hij zal zwijgen in Zijn liefde; Hij zal over u juichen met gejubel.	Sefanja 3: 17-20
Verbondsliefde:	Hij heeft het bij Zichzelf gezworen. Hij heeft een verbond gesloten met Abraham, en door het geloof, met ons, Zijn erfgenamen. In de wetenschap van Zijn Liefde en de overgave aan Zijn Thorah en Ruach ha Kodesh/ Heilige Geest, kunnen we vertrouwen dat Hij alle dingen doet medewerken ten goede voor ieder die Hem liefheeft en dat Hij zijn plannen voor ons zal waarmaken.	Romeinen 8: 28
Afwezigheid van Angst:	En wij hebben de liefde onderkend en geloofd, die God jegens ons heeft. God is Liefde, en wie in de liefde blijft, blijft in God en God in hem. ... Er is in de liefde geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees uit; want de vrees houdt verband met straf en wie vreest, is niet volmaakt in de liefde.	1 Johannes 4: 16-18

(Met deze laatste komen we weer terug bij Zijn liefde, wat de cirkel rond maakt.)

Iemand die niet volwassen is geworden of geen vreugde kan ervaren, is vaak niet in staat de vreugde of liefde die van een andere persoon komt waar te nemen. Net zo zijn we niet altijd in staat ten volle Gods Liefde waar te nemen, laat staan ten volle voor onszelf te ontvangen. Het is al heel lang bekend dat de kwaliteit van de ouder-kind -relatie, en wel in het bijzonder die met de vader, zeer betekenisvol is voor de mogelijkheid van een individu om een relatie te ontwikkelen met JHWH, onze Elohim, de Schepper Vader. In deze concepten en de onderzoeken erachter, kunnen we als het ware de achterkant van het borduurwerk zien, en zien hoe het allemaal op elkaar inwerkt.

Indien ik een overwegend op Liefde gebaseerde relatie met JHWH heb, door mijn Messias, Jeshoeah, kan ik me over het algemeen vasthouden aan de beloften die hierboven genoemd zijn. Ik zal mezelf kunnen zijn, ook als ik onder druk sta, want ik zal weten dat ik geliefd ben. Ik zal ook weten dat ik niet volledig de diepte van Zijn Liefde zal doorgronden omdat ik me nog in dit vergankelijke lichaam bevind, maar ik ben ondanks dat toch vol vertrouwen. Ik zal hongerig en dorstig zijn naar Zijn Woord, omdat Zijn Woord Waarheid is en omdat ik Mijn geliefde blij wil maken. Ik zal Bijbelstudie geen last maar een vreugde vinden. Ik zal voor grote en kleine dingen bidden en bidden in het vertrouwen en de zekerheid van de relatie met Hem. Ik zal me bewust zijn van de prijs die Hij voor me heeft betaald, maar in plaats van te blijven staan bij de tragedie van dit offer, zal ik me verheugen in de zegen ervan. Ik zal, afhankelijk van de omstandigheden vol vreugde of in diepe rouw zijn, maar ik zal altijd een gevoel van vrede en vertrouwen hebben dat alleen maar van Hem komt.

Aan de andere kant, indien ik een overwegend een op angst gebaseerde relatie heb met onze Messias, zullen de bovengenoemde punten voor mij klinken als fantasieën die ver van de realiteit af staan. Ik zal denken dat zulk een goedheid dromerijen zijn, misschien iets dat iemand anders zal ervaren, maar nooit voor mij. Dit ervaar ik zo, zelfs als ik in alle oprechtheid en eerbied verklaard heb dat ik geloof en het verlossende werk van de Messias voor mij geaccepteerd heb. Ik zal dan gefocust zijn op de teksten over ongehoorzaamheid, gericht op de elementen van discipline of bestraffing, die ik in het Woord ontdek. In plaats van dat ik zekerheid heb over mijn waardigheid en weet dat ik waardevol ben omdat ik als Zijn beeld geschapen ben en dat ik Zijn wil zoek, al is dat op een onvolkomen manier, wordt mijn houding over het

algemeen bepaald door angst. Ik ben er bewust of onbewust mee bezig hoe ik de volgende keer zal falen en welke moeilijkheden ik te verduren zal krijgen wanneer ik Hem teleurstel. Als ik weinig besef van eigenwaarde heb, zal ik er mee bezig zijn hoe ik moet handelen om problemen met God te vermijden. Mijn zorg zal minder de geest van Zijn beloften en meer de letter van de wet zijn. Ik zou niet echt met m'n hart kunnen geloven dat een persoonlijke relatie persoonlijk, intiem en vreugdevol kan zijn, en in plaats daarvan geloven dat ik me exact aan de regels moet houden om überhaupt enige relatie met de Messias te onderhouden. 'Vertel me alleen maar wat ik moet doen, zodat ik weet hoe ik me moet gedragen', is een uitspraak van iemand die deze soort van relatie met onze Messias heeft. Ik zou constant proberen om het te verdienen door de dingen goed te doen en zo straf te ontlopen, in plaats van uit liefde en vanuit een verlangen mijn Geliefde blij te maken.

Een ander aspect van een relatie die op angst is gebaseerd is dat beslissingen genomen worden op basis van emoties. Iemand die afgaat op emoties neemt gewoonlijk zijn besluiten op basis van het krijgen van beloning of straf. Zonder

een groeiende relatie en kennis van Het Woord, wordt men gemakkelijk heen en weer geslingerd door emoties. Emoties zijn deel van onze persoonlijkheid en hoe we geschapen zijn en het is goed om ze te hebben, in plaats van emotioneel, vlak of koud te zijn. Toch zullen ze altijd in balans gebracht moeten worden door kennis en bewustzijn, om te voorkomen dat we heen en weer geslingerd worden door iedere vorm van onderwijs of indruk die ons maar bereikt. De tendens om de aandacht op schuld, schaamte of angst voor afwijzing te richten kan gemakkelijk gemanipuleerd worden en zo als geloof gezien worden. Een recent voorbeeld hiervan is te zien in de film *'The Passion of the Christ'*. De producent, Mel Gibson, legde erg de nadruk op de details van het lijden van onze Messias om diep emotionele reacties op te wekken. Uit alle verslagen blijkt dat hij succesvol was. Toch is het verkeerd om de basis van het geloof te bouwen op een emotionele reactie – een fout die veel te veel gemaakt wordt. Als emoties zo makkelijk heen en weer geslingerd kunnen worden, kunnen ze ook heel eenvoudig een andere kant op gaan. Vergelijk dit eens met zaad, gezaaid in arme grond. De zaadjes van een door emoties geleid 'geloof', mogen

dan wel snel opkomen, maar zullen ook gemakkelijk wegwijnen of verschroeien in moeilijke tijden. Loyaliteit die alleen op emoties is gebaseerd zal de hitte van de vervolging niet kunnen doorstaan.

De kwestie van intimiteit met God is een moeilijk punt voor mensen die meer relaties hebben die op angst zijn gebaseerd dan die op liefde zijn gebaseerd. Het is te eng om dichtbij Hem te zijn, omdat Hij wel eens iets zou kunnen zien in mij, wat ik niet zou willen (wel vergetend dat Hij echt alles ziet), maar toch wil ik ook niet bij Hem weg omdat ik me dan te verloren voel (een ander aspect van emotionele besluitvorming). Ik zal me dan in een soort onderhandelingspositie bevinden, waarin ik tracht de juiste balans te vinden waarin ik me veilig genoeg voel, maar niet dichtbij genoeg om comfortabel te zijn. Omdat ik niet het vertrouwen heb om werkelijk mezelf te zijn in deze relatie, zou ik die situaties kunnen opzoeken waarin ik intense emoties kan voelen, zoals tijden van lofprijzing of gezamenlijke voorbede. Ik

zal dan niet TOT mijn Vader bidden, maar om door anderen gehoord te worden. In het gezelschap van andere gelovigen zal ik me beter voordoen dan ik me voel, terwijl ik me altijd zal afvragen wie van de anderen, om redenen die mij niet bekend zijn, op me neer zal kijken en mijn reputatie daardoor zal beschadigen. Dit zal een deel van mijn inspanningen zijn om positieve emoties te ontvangen in relatie met God, maar zelfs hier zal ik me afvragen wat er zal gebeuren wanneer ik een fout maak. Aan de andere kant van deze 'weegschaal' kan zich iemand bevinden die zeer alert is op ervaringen die mogelijk al bij hen aanwezige schuld of schaamte zullen versterken, en die hen zo een vrijbrief geven om zich terug te trekken en geen diepere intimiteit voor langere duur aan te gaan.

Een op angst gebaseerde relatie met God hebben kan leiden tot allerlei foute interpretaties en zorgen omdat er geen basisvertrouwen is om op terug te vallen: geen overtuiging: Hij is vóór mij! Als gevolg daarvan bevind ik mezelf betrok-

ken in schijn en bedrog, en probeer te zijn zoals ik denk dat er van me verwacht wordt en ik krijg er nog weerstand tegen ook. Er is geen vreugde of ruimte om je uit te strekken om te groeien en om nieuwe gewoonten aan te leren omdat groei en verandering als té gevaarlijk worden ervaren. Ik geloof dat het Oswald Chambers was, die aangaf dat wij gemakkelijk denken dat de ultieme plaatsen van intimiteit met God op de bergtoppen te vinden zijn, en dat we erg voorzichtig moeten zijn om niet langs de smalle paadjes naar beneden te vallen. Echter, indien we de liefdesband echt kennen, zullen we zien dat de hoogtepunten plaatsmaken voor een grote weide waarin wij binnen Zijn Rechtschappen Onderwijs de vrijheid hebben om te ontspannen, te groeien, in beweging te komen en te veranderen – en dat helemaal zonder veroordeling!

In dit artikel zijn we niet toegekomen aan het nader uitwerken van de vraag wat in ons leven heeft geleid tot het ene type geloof en relatie, of het andere. Ook

ligt er nog de vraag wat eraan te doen wanneer men ontdekt dat men een angst gebaseerde band heeft ontwikkeld. Deze onderwerpen zullen wel meer aandacht moeten krijgen, willen we dit volledig onderzoeken in ons leven. Je kunt beginnen je levensverhaal te bekijken en de kwaliteit van de relatie die je hebt met onze Messias. Waar komt dat uit, wat betreft de twee patronen die hier geschetst zijn? Een geweldige en noodzakelijke eerste stap om de liefdesbanden die we hebben te verdiepen en te versterken, is dat we moeten erkennen dat we ons soms door angst, ongeloof, zelfverwerkelijking of rebellie laten leiden. Vaak merken we, dat we niet uit eigen keus in deze valkuilen gevallen zijn, maar doordat we anderszins gedrag ten opzichte van ons hebben geaccepteerd, die boodschappen doorgaf die onze echte identiteit en waarde in de Messias niet bevestigden. Vraag Hem dan nederig om ieder aspect van je geloof dat in angst geworteld is te openbaren en breng het voor Hem onder dankzegging. Maakt het je te veel van streek om dit al-

leen te doen, zoek dan een gelovige die je kunt vertrouwen en die naast je wil staan tijdens dit proces. Ons geboorterecht ligt in de vreugde van de Messias. Dat dit ook vandaag ook in jouw leven zo mag zijn!

Geschreven voor Set Apart Ministries (www.set-apart-ministries.org) door © Barbara L. Klika, MSW Mei 2006

© Nederlandse vertaling: Wanda Simmermans m.m.v. André H. Roosma, Accede! November¹ 2010

Bronnen:

James G. Friesen, E. James Wilder, e.a., *Leven naar Gods plan – Het Life Model, De Hoop* (m.m.v. Oogst Publicaties), Dordrecht, 2004; ISBN: 90 73743 19 2.

Daniel J. Siegel, *The Developing Mind: How Relationships and the Brain Interact to Shape Who We Are*, Guilford, New York / London, 1999; ISBN: 1 57230 453 7 (hc) / 1 57230 740 4 (pbk).

De genoemde aanhalingen uit de Bijbel komen uit de NBG vertaling van 1951; © Nederlands Bijbelgenootschap.

Noot van de Accede!-redactie: zie ook Jos Douma's preek over het huis van de angst en het huis van de liefde (<http://www.josdouma.nl/pneumapastoraat/hethuisvandeliefde.pdf>)

Dit artikel is met toestemming overgenomen van de website van pastoraal studiecentrum Accede! Zoetermeer (www.12accede.nl).

Noot

- 1 Barbara L. Klika en haar man Robert leiden een Messiaanse gemeenschap in de VS die zeer gericht zoekt naar een Bijbels omgaan met geloof en relaties. Als onderdeel daarvan hebben ze de bewezen inzichten hierover van dr. E. James (Jim) Wilder in hun gemeenschap toegepast. De originele versie van dit artikel – *How can I tell if My Faith is “Fear Based” or “Love Based?”* (http://www.set-apart-ministries.org/Fear_vs_Love_Based_Faith.pdf), mei 2006 – vond ik zeer de moeite waard om ook in een Nederlandse vertaling uit te brengen. Met hartelijke dank aan Barbara voor haar toestemming daarvoor en aan Wanda Simmermans voor haar vertaalwerk. André H. Roosma, eindredacteur Accede!

Geloof in de grote

Het beste tegengif tegen de angst

André H. Roosma 14 november 2011

Onlangs ontving ik een e-mail van een christelijke organisatie. Ze vestigden er de aandacht op dat we leven in een tijd van toenemende chaos. Crisis volgt op crisis. Temidden daarvan hebben veel grote wereldleiders de oude fundamenten van de Bijbel verlaten. En ze laten zich leiden door angst en vrees. Het gevolg is daardoor vaak een verergering van de chaos. Het lijkt een bevestiging van wat Paulus in

het begin van zijn brief aan de christenen te Rome schreef: Het denken wordt verduisterd doordat men de grootheid van God niet meer erkent en Hem niet meer de eer geeft die Hem toekomt. Met de Psalmist hebben we het nodig, regelmatig te belijden:

„O **JaHUAH**, onze Heer! hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde!”

Psalm 8: 2^a, 10.

Om gezond te leven, hebben we geloof nodig in de grootheid van God. Midden vorige eeuw schreef de Schotse theoloog J.B. Phillips het boekje *Uw God is te klein* (*Your God is too small*). Nu, meer dan 50 jaar later, is Phillips' boodschap nog steeds actueel.

Dat geldt in het groot, maar evenzeer in het klein. Ik merk het ook vrijwel dagelijks in het pastoraat. In een eerdere editie van *Promise* (Jrg.24, nr.1, jan.2008, pp.12-19) schreef ik er al eens over naar

God van de Bijbel t die zoveel kapotmaakt

aanleiding van Romeinen 11:33 – 12:3:
Verandering komt, als we stilstaan bij en
onder de indruk raken van de grootheid
en onmetelijke liefde van God.
Johannes leert ons iets dergelijks.

Angst en liefde – de apostel Johannes zet ze tegenover elkaar

*„Er is in de liefde geen vrees, maar de vol-
maakte liefde drijft de vrees uit.*

*Wie vreest is immers bang voor straf, en wie
vreest is niet volmaakt in de liefde.”*

1 Johannes 4: 18

Wat hij zegt komt erop neer dat we geen
reden hebben om bang te zijn, als we
ons geliefd weten vanuit de volmaakte

liefde van de God van Israël. Ja, ik schrijf
hier opzettelijk: „de God van Israël”. Een
lange weg is Hij met Zijn volk gegaan. Hij
verloste hen uit de slavernij in Egypte.
Hij gaf hen een mooi en vruchtbaar land.
Hij gaf hen rust en vrede en zegende hen
zodat ze talrijk werden. Maar steeds weer
verlieten ze Hem – het begon direct al
toen zij vanuit Egypte onderweg waren
naar het beloofde land. En toch, en toch.
Als een zachtmoedige Vader bleef Hij naar
hen op zoek, om hen goed te doen. En
telkens als ze tot Hem riepen was Hij daar
weer voor hen. Hij redde hen vanuit de
ijzeren greep van machtige vijanden. Ten
slotte gaf Hij Zijn eigen geliefde Zoon als
offer ter verzoening van alle opstandig-

heid, vijandigheid en gebrokenheid. Ook
wij werden uit genade ingelijfd bij Zijn
volk, Zijn familie, Zijn Koninkrijk. Wát een
liefde. Wát een geduld...

Die liefde is als een warmtelamp die alle
kou verdrijft. Johannes zegt: als we in het
centrum van die liefde verkeren, dan vindt
ons hart rust, dan zal de angst wijken.
De volmaakte liefde van God verdrijft de
angst. Als je toch nog bang bent, heb je
-blijkbaar- die liefde nog niet helemaal
laten dóórwerken in je ziel.

En toch... die heftige emotie: angst

Angst speelt vaak een grotere rol in ons
leven dan we durven toe te geven. Als

pastoraal werker en onderzoeker merk ik dat angst een grote rol speelt in de meeste problemen waarin mensen mij om raad of gebed vragen. En juist door de angst zijn ze vaak minder goed in staat te leven zoals ze zouden willen als christen.

Want ja, angst of vrees is een heftige emotie. Ze doet ons vluchten, ons terugtrekken, of kan ons verlammen. Relaties worden erdoor bemoeilijkt. Gesprekken

veranderen door angst in heftige discussies. Andere contacten worden erdoor vrijwel onmogelijk gemaakt. Velen raken door angst in een isolement, waardoor ze nog minder in staat zijn met tegenslagen om te gaan. Op de angst volgen zo vaak schaamte en emotionele pijn. Velen zoeken dan hun toevlucht tot middelen die de angst, de pijn en de schaamte wat verdoven of overstemmen: alcohol, sigaretten, heftige relaties of evenementen,

seks of drugs. Het probleem is dat al deze middelen slechts even werken. Daarna is de pijn er weer, met ook nog een extra laag schaamte erbij. Een nieuwe dosis verdoving is nodig. En zo raken mensen in een verslaving verzeild...

Doordat ik me wat verdiept heb in de werking van ons zenuwstelsel¹, weet ik dat angst inderdaad een heftige emotie is. Een emotie die ons inderdaad kan verlammen. Ook kan angst ons denkvermogen aantasten, of ervoor zorgen dat we dingen niet meer helder kunnen onderscheiden. Door angst raakt ons lichaam elementair ingesteld op overleven. Alle functies die daar niet heel primair bij nodig zijn worden uitgeschakeld of gaan 'op een lager pitje'.

'De vrees des HEEREN' Moeten we bang zijn voor de God van de Bijbel?

In een ander artikel in deze editie van *Promise* gaat Barbara Klika erop in hoezeer angst ook onze relaties kan vergallen. Dat geldt voor onze relaties met andere mensen, en evenzeer voor onze relatie met God. We kunnen gemakkelijk zeggen dat we veel ontzag voor God hebben en Hem graag willen dienen, terwijl we daaronder nog gedreven worden door angst. Velen praten dat in feite goed door te verwijzen

naar het Bijbelse begrip van 'de vreze des HEEREN'. Dit begrip zou inhouden dat we een aan angst grenzend respect voor die grote, bijna onbereikbare Schepper God moeten hebben.

In werkelijkheid blijkt het bij dit Bijbelse begrip echter om iets heel anders te gaan. De afgelopen tijd heb ik er een diepgaand onderzoek aan gewijd. Daarin bleek dat ook de gehanteerde vertaling waarschijnlijk beïnvloed is door angst-gebaseerd denken. Het meest voorkomende Hebreeuwse origineel van die uitdrukking die vertaald is als 'de vreze des HEEREN' is *jirath JaHUaH* (of *jirath IAUA*). *JaHUaH* (uitspraak: *Jah-oe-ah*) is daarin de glorierijke Eigen Naam van de God van Israël Die zegt dat Hij aanwezig wil zijn, mét ons wil zijn, ons tot vreugde wil zijn, zodat we gemotiveerd zijn om Hem van harte te aanbidden². En het woord *jirath* bestaat in de oudste vorm uit vier pictogrammen – vier plaatjes, die weergeven dat God alles van begin tot eind in de hand heeft³. Hij, *JaHUaH*, is de almachtige God, Schepper van hemel en aarde. *Niets* ontgaat Hem. Zoals Jezus zei: zelfs wat een paar eenvoudige mensen overkomt, ontgaat Hem niet. Wát een grootheid, wát een majesteit!

Het woord *jirath* wordt door de Joodse wijsgeren ook wel in verband gebracht met het werkwoord *ra'ah* – zien⁴. Het gaat dan over God zien in Zijn almacht. Dat is enorm indrukwekkend – denk aan hoe Israël afstand moest houden van de berg waarop God met Mozes sprak (Exodus 19-20). Wat ze zagen en meemaakten wordt beschreven als vuur, wolken, bliksem en donderslagen – een manifestatie die ons menselijk besef ver te boven gaat. Dit zien we vaak in de Bijbel, dat mensen onder de indruk zijn en bang worden, wanneer God Zich openbaart. Vaak horen we God of Zijn boodschapper dan ook zeggen: „Vrees niet!” Wees maar niet bang, want ik kom met een goede boodschap; een boodschap van een genadige God.

Wat zegt dat, dat Hij, Die ons nabij wil zijn, álles in Zijn hand heeft en alles ziet? Daarin ligt een enorme gerustheid, als ik me voor Hem openstel en met Hem mee wil werken. Slechts wanneer ik wat te verbergen heb, kan dit idee van Gods nabijheid en almacht ook wel beangstigend zijn. Net als je voor de politie bang kunt zijn als je wat op je kerfstok hebt. Het feit dat Jezus onze zonden weggedragen heeft maakt daarin dus een groot verschil. Door Hem hebben we niets meer te verbergen

en dus niets meer te vrezen. Dat maakt dat *jirath JaHUaH* voor ons in feite beter te vertalen is als: 'diep ontzag voor de enorme grootheid van *JaHUaH*' of 'diep onder de indruk zijn van de majesteit van *JaHUaH*'. Ik zie dat bevestigd in elk van de 20 Bijbelteksten waarin deze uitdrukking voorkomt⁵.

De Bijbel zegt ook dat God ons Zijn Geest gegeven heeft, niet een geest van slavernij om opnieuw te vrezen, maar de Geest van het Zoonschap, door Wie wij roepen: „Abba, Vader!” (Romeinen 8:15; Galaten 4:6-7). Het is door de aanwezigheid van God bij ons, door Zijn Geest, dat we ons bewust worden wat dat zonschap (voor zonen én dochters!) inhoudt – en bovenal: hoe zeer we door Hem geliefd zijn (Romeinen 8:39; Efeze 3:17-21) en wat we van Hem aan onmetelijke rijkdom ontvangen hebben (1 Korintiërs 2:12)!

De weg uit de angst en een belangrijke sleutel voor pastoraat

In het bovenstaande ligt een belangrijke sleutel voor het vinden van de weg uit de angst. En daarmee een belangrijke sleutel voor effectief pastoraat. Want als angst zo vaak de dingen vertroebelt, en Gods grote liefde het beste tegengif tegen die angst

is, wat hebben we dan meer nodig dan God Zelf?

Hierboven noemde ik ons zenuwstelsel. Wat ik in de bestudering van ons zenuwstelsel ook ontdekte, was dat angst huist in een deel van onze hersenen dat niet vatbaar is voor cognitieve beïnvloeding. Eenvoudig gezegd: we kunnen onze angst niet weg denken of weg redeneren. Dat is ook gelijk de reden waarom veel cognitief georiënteerde pastorale en psychotherapeutische benaderingen vaak zo weinig effect hebben.

Hoe kunnen we de angst wél reduceren? Wel, zoals we hierboven zagen kan een diepgaande ontmoeting met de God Die Liefde is, die angst wel als sneeuw voor de zon laten wegsmelten. Daarom zie ik het als pastoraal werker als mijn eerste taak om mensen in contact te brengen met het hart van God de Vader. Jezus, **Immanuel** – God met ons – heeft dat mogelijk gemaakt, prijst Zijn Naam! Ik noem deze vorm van pastoraat daarom ook wel: **Immanuel pastoraat**⁶. Soms bestaat een sessie die ik met iemand heb voor 10 minuten uit gesprek en voor ruim een uur uit ‘gewoon samen bij God zijn’, genieten van Zijn liefde en de dingen met Hem bespreken. Dat klinkt een beetje simpel en er komt wel wat meer bij kijken om die ontmoeting tot diep van binnen

in ons te laten doordringen, maar in feite komt het hierop neer. Meestal is na dat uur het probleem waar de persoon mee worstelde een heel stuk kleiner geworden, en/of zijn belangrijke vragen door God Zelf aan hem of haar beantwoord. Ik heb gemerkt dat ik daardoor nog effectiever pastoraat kan bieden. Trauma's en allerlei diepgewortelde problemen worden nu door Gods meer intense betrokkenheid veel sneller opgelost. Ik kan hierover nog wel een boek volschrijven, maar volsta hier nu met de verwijzing naar de website www.Immanuel-pastoraat.nl.

Waar het om gaat, is dat we dagelijks God centraal stellen in ons leven, Zijn liefde werkelijk leren te ontvangen, en Hem de eer geven voor Wie Hij is en voor wat Hij doet en deed.

Hij, Die Zijn eniggeboren Zoon niet gespaard maar voor ons allen overgegeven heeft, is het meer dan waard!!

Noten

- 1 Voor meer hierover zie de artikelenserie: 'Verbondenheid en gelaagdheid in ons mentaal en sociaal-emotioneel verwerken' op www.12accede.nl/articls.html#lifemodel.
- 2 Voor nadere informatie over deze glorierijke Naam van God, zie: André H. Roosma, 'De wonderbare en liefelijke Naam van de God Die er was, Die er is, en Die er zijn zal', uitgebreid web-artikel (ca. 70 p.) op www.Hallelu-Jah.nl.
- 3 In het bekende Hebreeuwse schrift, van na de

Babylonische ballingschap, staat er: יְהוָה יְהוָה; in het Paleo-Hebreeuws van daarvóór:

יָהוּוֹ יָהוּוֹ.

De vier tekens van **jirath** in het oudere schrift zijn: 'hand', 'Ander' (God), 'eerste', en 'laatste'. Voor een uitgebreide uitleg, zie: André H. Roosma, 'Bijbels Hebreeuws en andere Semitische Talen en hun oudste bouwstenen', uitgebreide studie (ca. 50 p.) over dit oude schrift horende bij de voorloper van alle Semitische talen, op www.Hallelu-Jah.nl.

- 4 Enkele keren worden beide begrippen zelfs door elkaar gehaald in verschillende handschriften, o.a. van Jesaja 60:5. Hier staat in sommige handschriften een afgeleide van het werkwoord *ra'ah* – 'zien', en in andere een afgeleide van het werkwoord *jare* – 'vrezen, ontzag hebben, trillen/beven (als van angst of van opwinding over iets groots)', waarmee ons woord *jirath* in verband staat.
- 5 En in andere situaties met varianten, zoals **jirath Elohim** en **jirath Eloheinu** – 'diep ontzag voor de grootheid van God resp. van onze God'. Ook de Griekse variant (Nieuwe-Testament en Septuagint-versie van het Oude Testament) bevestigt deze interpretatie.
- 6 Op www.Immanuel-pastoraat.nl vindt u hier meer over, inclusief een aanbod voor een cursus bij u in de gemeente.

Dit is een korte versie van het web-artikel: www.12accede.nl/Geloof-in-de-grote-God-van-de-Bijbel.pdf.

Christelijke assertiviteitstraining, voorjaar 2012

Vanaf ma.13 febr. 2012 t/m 21 mei (10 maandagavonden) en do 16 febr. 2012 t/m 24 mei (10 donderdagmiddagen) starten er weer twee nieuwe trainingen. De maandagtraining is van 19.30- 22.00uur; de donderdagtraining is van 13.00-15.30uur) Deze training waarin sociale vaardigheden gecombineerd worden met christelijke identiteit, is uniek in zijn opzet. Hoe ga je als christen om met grenzen op je werk, in familie, met vrienden en met God? Naast emotionele intelligentie wordt veel aandacht geschonken aan conflicthantering en identiteit.

Cursusinhoud

In de cursus die uitgaat van een Bijbels mensbeeld komen zaken aan de orde zoals:

- Je identiteit als Christen
- Hoe kan ik voor mezelf opkomen en wat is het verschil met "de onderste weg gaan";
- Hoe leer ik sociale vaardigheden en non verbale communicatie;
- Hoe kan ik spanningen in het samenleven met anderen onder controle krijgen en houden?;
- Hoe ga ik om met mijn gevoelens en de gevoelens van anderen?;
- Hoe leer ik op de juiste wijze als Christen te communiceren en grenzen te stellen?;
- Hoe ga ik om met agressiviteit

De leermethodes voor deze training zijn:

- Verschillende soorten rollenspelen,
- Bijbelse voorbeelden en mogelijkheden voor oefeningen,
- Verbale en non- verbale communicatie training,
- Ontspanningstechnieken, groeps gesprekken,
- Bijbelstudies en huiswerk opdrachten.

In sommige lessen wordt gebruik gemaakt van videotraining. Iedere les bestaat uit een theoretisch gedeelte waarin verschillende hulpmiddelen die tot een betere assertiviteit leiden besproken en beoefend worden. En na de pauze in de subgroepen worden praktische situaties geanalyseerd, besproken en beoefend. Ook komt iedere les een oefening in christelijke identiteit terug. Bij de cursus hoort een uitgebreid (153 blz) cursus-en werkboek wat in de loop der jaren aangepast is aan de ervaringen van de cursus.

Cursusleiding

Gerard Feller Coby Feller
Psychosomatisch fysiotherapeut Psychosomatisch oefentherapeute
pastoraal counselor

Voordat men op deze cursus kan inschrijven, dient er een intakegesprek plaats te vinden, waarin er wederzijds afgestemd wordt of de cursus wel voor u geschikt is. Verder wordt de motivatie getest om daadwerkelijk in de praktijk ook met deze cursus van 10 avonden te gaan werken U kunt zich Inschrijven of meer informatie vragen via tel. 0348-561419 of 563359.

De cursussen worden gegeven in het therapeutisch centrum Oudewater, Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater

Data training 2012: (maandagavonden)

- Febr: 13, 27 maart: 5, 12, 19, 26 april: 2, 16 mei: 7,21
- Data training 2012: (donderdagmiddagen)
- Febr.: 16 maart: 1, 8, 15, 22, 29 april: 5, 19 mei: 10, 24

Stuur ons een email naar info@pastoraat.com voor meer informatie of om u op te geven voor de cursus, of bel telefoon 0348-561419 of 563359

De cursuskosten bedragen inclusief intake en uitgebreide cursusmap € 310 (alleen voor particulieren) te voldoen vóór aanvang van de cursus op bankrekening: 35.23.13.498 tnv G.P.M. Feller te Oudewater.

Veelal vergoeden bedrijven en instellingen deze cursus.

Toetsen van alternatieve en complementaire geneeswijzen

In Oudewater op zaterdag 14 april 2012

Inleiding

In iedere kerk of gemeente komen in het pastoraat vaak vragen over hoe om te gaan met veel alternatieve en complementaire geneeswijzen. Vaak wordt niet herkend dat een geestelijke groei in geloof belemmerd wordt door verkeerde bindingen, die ontstaan door occulte contacten in de gezondheidszorg. Ook in het evangeliseren het bereiken van mensen buiten de kerk kan dit een belemmerende factor zijn. Deze cursus geeft inzicht in het denken en handelen van veel van de 'verkeerde alternatieven' juist omdat er tegenwoordig veel occulte technieken in de reguliere gezondheidszorg geïntegreerd worden is meer up to date kennis noodzakelijk. Stichting Promise heeft in de afgelopen 26 jaar die kennis verzameld en steeds geactualiseerd. Het is een onmisbaar gereedschap in het uitvoeren van een pastorale bediening, anderen niet in het pastoraat werkzame belangstellenden zijn ook van harte welkom

Cursus informatie

- 14 april van 10.00-16.00uur
- De cursus wordt gehouden in het Therapeutisch centrum Oudewater Lange Burchwal 80, 3421 SM , tel. 0348 563359 of 567670
- Docent: Gerard Feller
- Kosten: € 75,- inclusief alle hands out, syllabus, koffie/thee, minimum aantal deelnemers 10
- Deelnemers ontvangen een certificaat van deelname

Programma

- 10.00-11.15 uur Inleiding gezondheid, mensbeelden, Yoga: oude en nieuwe technieken, bijbelse toetsing + vragen.
- 11.15-12.15 uur Taoïstische geneeswijzen zoals: acupunctuur, Feng Shui, Voetreflexologie, Iriscope
- 12.15-13.00 uur lunchpauze
- 13.00-14.00 uur Magnetisme en kosmische energie zoals: magnetisme, Reiki, Therapeutic Touch, Chakra-balancing, homeopathie, bijbelse toetsing+ vragen
- 14.00-15.00 uur Bewustzijn veranderende methodes zoals : hypnose, visualisatie en geleide fantasie, nlp= neuro linguïstisch programmeren, bijbelse toetsing + vragen
- 15.00-15.15 Pauze
- 15.15-16.00 Weg tot bevrijding, bijbelse alternatieven, Hoe kan ik helpen.
- 16.00 Afsluiting, uitreiking certificaat

Opgave

Praktijk Hulpverlening "heel de mens"
Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater
3421 SM Oudewater tel 0348 561419 of 567670
info@pastoraat.com

U kunt zich inschrijven door € 75,- overmaken op bankrekening 352313498 van G.P.M. Feller onder vermelding: 14 april 2012.

Stress te lijf leer uw lichamelijke spanningsignalen te herkennen en paniekstoornissen te voorkomen

4 dinsdagavonden in maart 2012

In het therapeutisch centrum Oudewater van 19.30-22.00 Lange Burchwal 80 tel.0348 561419 of 567670 Als bijbelgetrouwe christenen wijzen we de yoga-oefeningen af. Toch vinden we in deze cursus een verantwoord Bijbels alternatief waarin we op een goede manier ook aan lichaams-oefeningen ter ontspanning kunnen werken. Wat zijn de spanningssignalen, die je kunt herkennen? En hoe staan deze met elkaar in verband? Zo laten we in het kort op eenvoudige wijze iets zien van de werking (fysiologie) van spieren, houding, ademhaling om de lichaams-oefeningen beter te begrijpen en zo ook beter te kunnen oefenen. Daarin komen oefeningen zoals spierontspanningsoefeningen,

adem oefeningen en houdingsoefeningen aan de orde die ons helpen meer inzicht en controle uit te oefenen op onze lichamelijke spanningen en gezondheid.

Lesprogramma

Dinsdag 6 maart

19.30-22.00 uur Voorstellen, Oefeningen om te bepalen of u goed lichamen kunt ontspannen en kort interactief bijbels voorbeeld van omgaan met stress.

Dinsdag 13 maart

19.30-22.00 Spierontspanning + houding en kort interactief bijbels voorbeeld van omgaan met stress.

Dinsdag 20 maart

Adem oefeningen in relatie met spanningen en korte interactief bijbels voorbeeld van omgaan met stress.

Dinsdag 27 maart

Interactieve studie over stress, de gevolgen en de mogelijkheden om hier op een psychosociale, en geestelijke wijze mee om te gaan.

Cursusleiding

Gerard en Coby Feller, pastoraal counselor, fysiotherapeut, psychosomatisch oefentherapeute.

Cursuskosten

De kosten voor de cursus van 4 dinsdagavonden, inclusief koffie/thee en cursusboek bedragen € 130,-.

Het is niet mogelijk voor een of twee dinsdagen in te schrijven. Graag € 130 te voldoen op onderstaand rekeningnummer vóór 25 febr. 2012. Bij annulering van de cursus binnen een termijn van tien dagen voor de eerste dinsdag bent u € 30, reserveringskosten verschuldigd. Na aanmelding en betaling ontvangt u een bevestiging plus routebeschrijving. Uw betaling kunt u overmaken op bankrekening, 352313498 van de Rabobank te Oudewater t.n.v. G.P.M. Feller onder vermelding 'stress te lijf' voorjaar 2012. Vaak wordt deze cursus vergoed door werkgevers en soms door zorgverzekeraars. (minimum deelnemers 7 maximum 12)

Bijbel (getrouw) onderwijs bij u in de buurt

Heeft u het verlangen om u meer te verdiepen in het Woord van God? Dan is het Bijbelonderwijs van het Evangelisch College wat u zoekt!

Het Evangelisch College is voortgekomen uit een fusie tussen stichting Evangelische Bijbelscholen (EBS) en stichting Evangelische Theologische Academie (ETA). Door deze krachtenbundeling is er een organisatie ontstaan die zich inzet voor gedegen Bijbel (getrouw) onderwijs in heel Nederland.

Het onderwijs van het Evangelisch College kenmerkt zich door een evangelisch, interkerkelijk karakter en de nadruk op Bijbelse vakken. De volgende drie scholen bieden, als onderdeel van het Evangelisch College, een veelzijdig opleidingsaanbod aan, verschillend van inhoud, studieduur en niveau.

- De **Evangelische Theologische Academie** (ETA) verzorgt opleidingen theologie op HBO-niveau (deeltijdonderwijs) in Amersfoort, Rotterdam, Steenwijk en Zwijndrecht. Voor degenen die niet

in staat zijn de colleges te volgen, wordt dit onderwijs ook via afstands-onderwijs aangeboden. Zie www.eta.nl voor meer informatie.

- De **Evangelische Toerusting School** (ETS) verzorgt een 4-jarige Bijbelcursus op zo'n 50 locaties in Nederland. Op één zaterdag in de maand óf op twee avonden in de maand wordt gedurende een jaar een aantal Bijbelboeken uit het Oude en uit het Nieuwe Testament besproken. Op deze wijze worden gedurende 4 jaar alle Bijbelboeken doorgenomen. Zie www.ets-cursus.nl voor meer informatie.
- Het **Evangelisch Pastoraal Studiecentrum** (EPS) verzorgt een 3-jarige opleiding Pastorale Hulpverlening in Zwijndrecht (vrijdags, 11 lesdagen per jaar) en in Steenwijk (zaterdags, 11 lesdagen per jaar). Deze opleiding is op HBO-niveau en kan ook als toevoerder gevolgd worden. Daarnaast organiseert het EPS regelmatig studiedagen en studieweekenden. Zie www.pastoraat.nu voor meer informatie.

Nieuwsgierig geworden naar de studiemogelijkheden van het Evangelisch College voor u?

Ga naar www.evangelisch-college.nl of bel 078-6190037 voor meer informatie.

God en satan a

In dit artikel wil ik nog een keer aandacht vragen voor Jim Wilder's boek 'De rode draak verslagen', bouwen aan een levende gemeenschap". In dit boek worden op een bijzonder consciëntieuze en inzichtelijke wijze de gevaren en aantrekkingskrachten van sekten beschreven. Meer dan in welk boek wat ik ooit hierover gelezen heb, worden de processen beschreven hoe mensen verleid en gebonden worden in een cultuur van angst en macht. Helaas is het zo dat de zwakke banden en relaties die wij als christenen soms hebben, maar die in tegenspraak zijn met de leerstellingen van de Bijbel, mensen vaak rijp maken voor de 'beloften' van de satan. In dit artikel komt het verkeerde vaderbeeld aan de orde (Gerard Feller)

Geestelijke banden en het geslacht van God

Wij zijn in staat om de symbolische betekenis van bepaalde geestelijke banden te begrijpen aan de hand van de banden die wij met onze familie, bijvoorbeeld onze vader, hebben. Zowel christenen als satanisten zien hun God resp. god oorspronkelijk als mannelijk: ofwel als vader ofwel als bruidegom. Bij de meeste sektarische groepen is dit niet anders. Dit betekent dat de mate waarin wij onze eigen vader liefhebben, haten, vertrouwen of uit de weg gaan, van invloed is op de kwaliteit van onze geestelijke banden. De emotionele hechtingen, verwachtingen en interacties met God (of een afgod) zullen veelal nauw aansluiten bij de gezinsdynamiek (= geheel van verhoudingen en opvattingen in het gezin) van de man. Op drie manieren (namelijk ,door een androgyn godsbeeld, een tweeslachtig godsbeeld en door depersonalisatie heeft de boze geprobeerd aan die aansluiting een andere wending te geven teneinde welke het bijbelse Godsbeeld te verstoren

In tegenstelling tot satanisme wordt hekserij over het algemeen beschouwd als een religie met zowel een vrouwelijke als een mannelijke godheid. Bij de meeste heksen is er wel plaats voor een mannelijke godheid, maar door de manier waarop zij de cycli in de natuur verstaan, is hij niet belangrijk. Vijandschap tussen de seksen is in de hekserij echter wel een dynamisch gegeven en sommige feministische heksen wijden zich daarom volledig aan hun godin. Het is waar dat enkele feministische heksen vrouwen uit het sa-

tanisme hebben helpen ontsnappen. Deze actie kan deels worden verklaard door de grote aversie van feministische heksen tegen mannelijke goden. Deze aversie wordt nog eens versterkt als blijkt dat de volgelingen van die mannelijke goden ook vrouwen en kinderen misbruiken. Het is mijn ervaring dat de zwaarste vormen van misbruik zijn verbonden met seksuele magie. Heksen uit de traditie van Gerald Gardner (die voor de wicca de seksuele magie heeft ontwikkeld) behoren echter tot een stroming die eveneens op dit fun-

dament is gesticht. Deze heksen hebben in feite dan ook meer met Crowley (Britse occultist, die de seksuele magie voor het satanisme heeft ontwikkeld) en consorten gemeen dan zij willen toegeven. Op zichzelf kan dit geen aanklacht tegen hen zijn, maar het is ook niet zo dat zij afgeschermd zijn tegen seksueel misbruik van kinderen. Occultisten, satanisten en kabbalisten hebben lange tijd de neiging gehad om satan als een tweeslachtig wezen te zien. In deze tijd zien we dat sommige christenen hetzelfde met God doen.

Is vader

Theologische symboliek is niet statisch. Theologen kunnen over God als mannelijk en vrouwelijk spreken, zoals men ook de afgod Baphomet mannelijke en vrouwelijke trekjes toedicht.

Over het algemeen is het echter zo dat tweeslachtige wezens heel snel degenereren tot biseksuele wezens. De derde manier om aan de seksuele typering van goden te ontsnappen is door middel van depersonalisatie. Voor de aanhangers van deze opvatting zijn God en satan geen bestaande wezens. Maar ongeacht de vraag of deze theologen nu wel of niet in een letterlijk of figuurlijk bestaan van hun god geloven, in de verbeelding van hun trouwe volgelingen zijn zij over het algemeen mannelijk gebleven. Theologen klagen er al lange tijd over dat hun opvattingen over wie God is zo weinig ingang vinden maar zij hebben dan ook niet de reputatie dat zij sterke banden met hun relaties ontwikkelen.

God en satan als vader

Van de drie leden van de heilige drie-eenheid is God de Vader Degene die het meest veelvuldig wordt verstaan aan de hand van de gezinssituatie waaruit iemand afkomstig is. De term vader staat voor een symbolische relatie. De kracht

van het symbool wordt ontleend aan de associaties die we bij dit woord krijgen zonder over de juistheid hiervan te hebben nagedacht. De overeenkomst tussen onze gevoelens ten aanzien van God en de banden die we met onze eigen vader hebben opgebouwd, is de meeste onderzoekers niet ontgaan. Deze overeenkomst is deels de reden dat de uitleg van het vadersymbool heden ten dage zo omstreden is. In de praktijk zullen pastores over het algemeen weinig aandacht schenken aan het idee dat de mensen in hun kerk God met hun biologische vader in verband brengen. Hiervoor zijn drie redenen aan te geven. In de eerste plaats hebben de predikanten van de laatste twee eeuwen God als Vader veel meer 'lading' gegeven dan de Schrift doet. Dit komt doordat de systematische theologie in de negentiende eeuw de namen van God is gaan gebruiken om haar gedachten te ordenen. Daarbij is de naam Vader toen prominent naar voren geschoven. In de tweede plaats is er een grote schaarste aan goede vaders, waardoor mensen massaal op zoek gaan naar een vervanger.

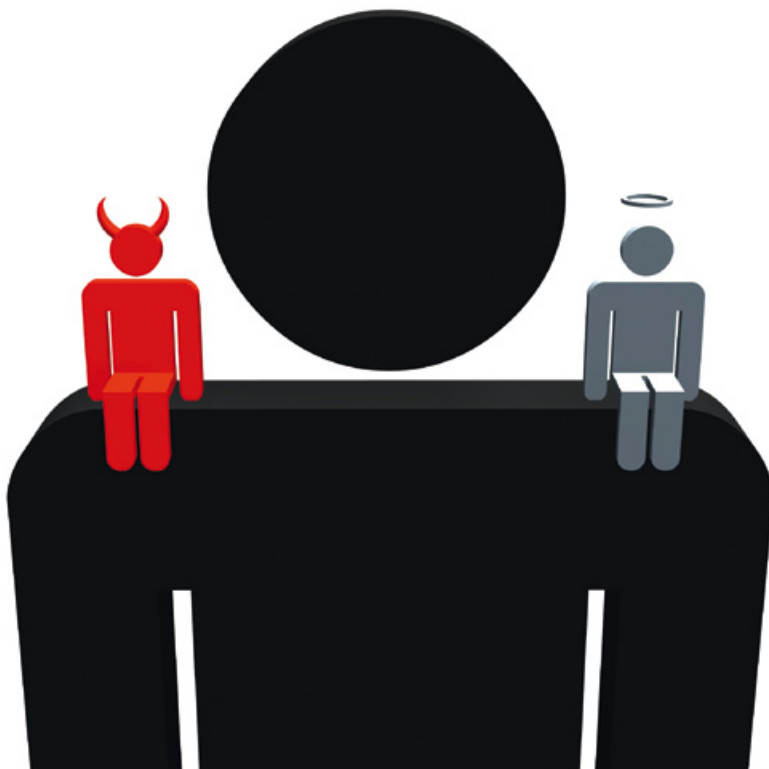
In de derde plaats is het zo dat veel geestelijken de lieveling van hun moeder blijken te zijn, hetgeen erop wijst dat zij eveneens zwakke banden met hun

vader hebben. Hierdoor wordt hun eigen verlangen naar een figuur dat krachtiger is dan hun eigen vader, versterkt. Met een beeld van God als Vader wordt satan het tegenovergestelde van wat iemand als beeld van zijn eigen vader heeft. Deze twee staan met elkaar op gespannen voet. Door de dynamiek (gedrag en karakter etc.) van een vader te vergelijken met hoe mensen naar God en satan kijken, kunnen we gaan begrijpen wat de invloed is van bepaalde verhalen die in families verteld worden over de geestelijke wereld. Over het algemeen stellen satanisten zich satan voor als een superieure vader met de volgende kenmerken: meer macht, meer instemming, meer eerlijkheid, meer betrokkenheid, meer respect voor zijn volgelingen, meer begrip en meer samenhang. We zullen hierna nader op deze kenmerken ingaan. Het is niet moeilijk om te zien dat dit aantrekkelijk is voor mensen met vaders die zwak, afwijzend, oneerlijk, onverschillig, oneerbiedig, niet-begrijpend en inconsequent zijn. Dit is vooral het geval als deze vader beweert God te volgen.

De gevolgen van zwakke vaderbanden voor de godsdienstige keuze van een kind. Zwakke vaderbanden worden meestal veroorzaakt door afwezigheid of ondoeltreffende vaders. Emotionele of fysieke afwezigheid kan bij kinderen tot twee verschillende effecten leiden: diepe vijandigheid naar de vader toe of totale idealisering van de vaderfiguur. God kan – net als alle vaders – boosheid en vijandigheid (van Zijn kinderen) veel beter te boven komen wanneer wij Hem op een verkeerde manier idealiseren. Hierdoor sluiten wij ons denken af voor de werkelijkheid. Naar ons gevoel zal God in het bereik van onze idealen dan altijd tekortschieten. Natuurlijk gaat het hier niet om God Zelf die boven alles verheven is en Zich door niets en niemand laat inperken of in een vakje duwen. Het gaat hier om het idee, het beeld dat mensen van God hebben.

Wat zijn ideale kenmerken van een vader?

1. Bieden van bescherming. De meeste christenen zullen ermee kunnen instemmen dat vijandschap tegen God niet te rechtvaardigen is. Slechts weinigen zullen zich echter verzetten tegen het idealiseren van God. Immers hoe je het ook wendt of keert, Hij is toch ook volmaakt, nietwaar? ➔

Maar toch kan het gebeuren dat God niet aan onze idealen (b)lijkt te voldoen. Anton LaVey (oprichter van de satanskerk en auteur van de satansbijbel) merkt dit op als hij ten overstaan van verstandige mensen reageert op de dood van een kind. Hij klaagt God aan door te zeggen: "Hoe kan een liefhebbende, almachtige God toestaan dat zoiets gebeurt?" God is kennelijk niet de ideale, beschermende, aardige vader uit onze dromen. Geen wonder dat mensen met zwakke vaderbanden God als afstandelijk en niet betrokken ervaren als er iets gebeurt dat oneerlijk, onprettig of onaanvaardbaar is.

2. Aanvaarding. Onvoorwaardelijke aanvaarding is een ander geliefd ideaal waaraan God niet voldoet. God is namelijk ook Rechter. Als het aankomt op de verontreiniging van Zijn schepping, heeft Hij een oordelende houding. Als we over het hoofd zien dat satan eropuit is het goede te vernietigen, lijkt hij zeer aanvaardend. Hij accepteert alles wat God teniet wil doen. Voor mensen die vanwege hun 'slechte' eigenschappen door hun ouders zijn opgejaagd, komt de zuivering van God niet goed over. Het lijkt wel of zij door hun eigen vader worden opgewacht. Het omgekeerde is echter ook waar: God aanvaardt wat satan kapot wil maken, namelijk de in zonde verloren mens. Zij die ervaren dat de satan hen wil vernietigen, kunnen zich hieraan vastgrijpen.

3. Eerlijkheid. Een ander ideaal beeld waaraan God niet lijkt te voldoen, is eerlijkheid. Hij lijkt niet eerlijk en brengt ons

in aanraking met oneerlijke of onrechtvaardige lijkende begrippen als genade, barmhartigheid en vergeving. En in de gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard (Matt. 20:1-16) lezen we dat ieder evenveel loon krijgt, en dat komt ons oneerlijk over.

Als deze drie ingrediënten in de relatie met onze eigen vader ontbreken, zullen we ze niet kunnen waarderen of missen. Zonder de bescherming en aanvaarding lijkt eerlijkheid een betere keus te zijn. Ik ben nog nooit iemand tegengekomen, die er volledig van overtuigd was dat het leven eerlijk is. Het valt niet mee om een geïdealiseerde God te rijmen met ervaringen die verre van eerlijk zijn. Wanneer iemand in de kindertijd te maken heeft gehad met oneerlijk gedrag van zijn ouders, dan is de kans groot dat hij God de Vader met wrok zal bejegenen. Wat eerlijkheid betreft, belooft satan dat hij mensen exact overeenkomstig hun gedrag zal belonen. Hoe slechter iemand is, hoe hoger hij stijgt op de schaal van de omgekeerde machtsstructuur van de hel, en hoe meer voorrechten hij geniet. Daarbij komt dat de resultaten onmiddellijk worden uitgekeerd.

Degenen die – al dan niet met goed gevolg – bij een ritueel betrokken ken zijn geweest, zullen dit kunnen bevestigen. In oneerlijke situaties kan iemand zich een vorm van macht toeëigenen door wraak te nemen. Deze macht is beschikbaar voor de volgelingen van satan, maar niet voor die van God. Als vader en moeder wraak nemen op elkaar of op hun kinderen, en

er voor de kinderen geen mogelijkheid bestaat om onrecht recht te zetten, wordt wraak een aantrekkelijke optie. Iedere godheid die hen daarbij kan helpen, wordt aantrekkelijk. Wraak zorgt ervoor dat zwak en sterk, groot en klein aan elkaar gelijk worden.

Terwijl ik het gras in de tuin van zijn vader aan het maaien was, hobbelde de vier jaar oude Billy achter mij aan en vertelde voortdurend verhalen over 'als ik groot ben'. 'Als ik groot ben', zei hij, 'ga ik op een grote tractor rijden. Brr-roooooemmm-pa-pa-pa-pa. Als iemand dan tegen mij aanrijdt, duw ik hem zo van de weg. 'Als ik groot ben' was zonder enig twijfel Billy's meest favoriete onderwerp. Op vierjarige leeftijd had hij zich al een zeker beeld gevormd van hoe macht hem zou kunnen helpen om het 'puntentotaal' van zijn leven wat meer in evenwicht te brengen.

4. Betrokkenheid. Zwakke vaderbanden zijn er de oorzaak van dat mensen Gods betrokkenheid bij hun leven gaan idealiseren. Toch staat God ook bekend vanwege Zijn afwezigheid en stilzwijgen. Job, David, Maria, Martha, Jezus en Dietrich Bonhoeffer zijn slechts enkele namen van degenen die dit kunnen bevestigen. Veel mensen weten uit ondervinding dat de duivel meer betrokken lijkt. Hij is altijd bereid om hen iets in het oor te fluisteren en een aantrekkelijk voorstel te doen. Hij is ook altijd in de buurt als ze in de problemen raken en even vastgehouden willen worden. Hij weet zelfs wat er in hen omgaat.

Dit alles komt aardig overeen met wat zij van een vader verwachten. De werkelijkheid is dat we van slechte jongens en slechte meisjes verwachten dat zij in onze oren fluisteren, ons mooie dingen geven, dicht bij ons zijn als we in de problemen zitten, ons willen aanraken en onze geheime gedachten kennen. Satan is de ultieme slechterik voor hen die zich geen betrokken vader kunnen voorstellen of alleen maar een slechte vorm van betrokkenheid hebben ervaren. Het niveau van vaderlijke betrokkenheid in negatieve zin lijkt in destructieve groepen (zoals in bepaalde secten) veel hoger te zijn dan in kerkelijke gemeenschappen (Enroth en Melton (1985), p. 51.) Dit is niet vanzelfsprekend goed nieuws, zeker niet als men bedenkt dat verkrachting en fysiek en seksueel misbruik in zekere zin ook vormen van betrokkenheid zijn. In het vorige hoofdstuk hebben we gezien dat intensiteit (sterke betrokkenheid) in deze groepen een vervanging voor liefde is. Ook haat kan een betrokkenheid, zelfs een binding zijn.

5. Respect. De behoefte aan respect vloeit

voort uit de behoefte aan betrokkenheid. Satans voorvechters kunnen hooghartig worden en respect eisen, hetgeen door hen wordt afgemeten aan de mate waarin men hen gehoorzaam is. Iemand die 'correct' handelt, trekt al snel aan de touwtjes en geeft opdrachten aan geesten, dingen en mensen. Satan is niet zoals de christelijke God – zo zeggen satanisten dan – die van zijn volgelingen vraagt dat zij zich vernederen en om kruimels bedelen. Omdat satan niet zo afstandelijk en moeilijk benaderbaar is, geeft hij onmiddellijk antwoord aan degenen die 'correct' handelen. Dit is waarom het satanisme voor tieners, verslaafden en mensen met een dissociatieve persoonlijkheidsstoornis, de meest aantrekkelijke occulte traditie is. Onmiddellijke resultaten oefenen een grote aantrekkingskracht uit op hen die niet of moeilijk kunnen omgaan met

uitgesteld belonen of een beperkt zicht hebben op tijd, dan wel op oorzaak en gevolg. Gemeenschappen die de behoeften en kenmerken van hun subgroepen niet respecteren en eraan tegemoetkomen, creëren een omgeving waar mensen gaan verlangen naar een vader die krachtig antwoordt zonder dat zij zich hoeven te vernederen of te smeken. Onderzoek heeft aangetoond dat kinderen die zijn opgegroeid in een internaat, waar over het algemeen weinig oog was voor de individuele verschillen, een meer dan gemiddelde belangstelling voor het satanisme ontwikkelen (Nicky Cruz, *Devil on the Run* (1989), p. 103).

6. Begrip. Omdat het er soms op lijkt dat God niet heeft begrepen hoe Hij met mensen tot resultaten moet komen op de manier zoals satan dat doet, concluderen

satanisten dat de duivel slimmer is dan God. Zij beweren dat satan een beter inzicht heeft in de menselijke natuur en in wat mensen nodig hebben.

Het gegeven dat satanisten ongehinderd christelijke kerken kunnen bezoeken, versterkt het idee dat God niet zou begrijpen waar het om gaat.

Het is duidelijk dat geen enkele christen het in zijn hoofd zou halen om een bijeenkomst van satanisten te bezoeken. De verkeerde conclusie is dan ook onvermijdelijk: God is voor de gek te houden, maar de duivel niet. De gevolgen van angstwekkende vaderbanden voor de godsdienstige keuze van een kind

Degenen die hun vader als boos en bedreigend hebben ervaren, hebben meer problemen met de slechte kanten van het leven dan degenen die een afwezige vader hadden. Boze en bedreigende vaders hebben de volgende eigenschap gemeen: zij zullen problemen nooit als hun verantwoordelijkheid zien.

1. Schuld, schaamte en afwijzing. Doordat zij anderen altijd de schuld geven, wekken deze vaders bij hun kinderen de indruk dat zij al de angst en pijn die hun kant op wordt gestuurd, ook echt verdienen. Wanneer dit de achtergrond is van alle slechte dingen in hun leven, zijn kinderen geneigd om te geloven dat de boze ouder door God is gezonden vanwege hun slechte gedrag. Slechtheid wordt een basisbestanddeel van hun identiteit. Van daaruit neemt de draak (satan) het over. Veel kinderen die door een goed lijkende boze vader worden afgewezen, gaan ernaar verlangen om door een slecht lijkende vader te worden aanvaard. Niet zelden komen zij dan bij iemand uit, die hen in elkaar slaat of tot prostitutie aanzet. Veel slecht lijkende kinderen worden op deze manier ingepalmd. Satan kan een heel hartelijk lijkende vader zijn.

2. Inconsistentie. Misschien is de vader met twee gezichten wel degene die de grootste bijdrage levert aan de opbouw van een emotioneel verlangen naar het satanisme. De afwisseling van goed naar slecht geeft het kind de indruk dat hij twee verschillende vaders heeft. Hij ziet een strijd tussen goed en kwaad, die door de sterkste partij wordt gewonnen. Omdat het duidelijk is dat deze twee naturen elkaars opponent zijn, en de goede kant als de meest aantrekkelijke wordt gezien, lijkt het alsof het onvermogen van het goede om het overwicht te bewaren, de superioriteit en de overmacht van het kwade aantoon. Hoewel deze bewering hem rationeel gezien waarschijnlijk onvoldoende zal overtuigen, heeft hij op emotioneel niveau grote moeite om

hiertegen weerstand te bieden. Een kind dat steeds opnieuw een omschakeling van goed naar slecht meemaakt bij een ouder die probeert het goede te doen, zal onvermijdelijk tot de conclusie komen dat het kwade sterker is dan het goede. Het is in dit verband de moeite waard om even terug te denken aan wat de verandering in het karakter van kerkgangers bij Anton LaVey losmaakte, hetgeen in een eerder hoofdstuk aan de orde was. Als goede mensen naar strippers komen kijken, dan moet het kwaad wel sterker zijn, concludeerde hij. Dit onderstreept de instructie van Paulus in 1 Timoteüs 3:2 dat leiders boven iedere verdenking verheven moeten zijn.

Het is ook een interessant gegeven dat de omslag van goed naar kwaad het tegenovergestelde resultaat kan bereiken bij kinderen uit een traditioneel satanisch gezin. In deze omstandigheden blijkt het onvermogen van de ouders om het goede uit te bannen voor hen juist een overtuigend bewijs te zijn van de superioriteit van het goede. Ik ben ervan overtuigd dat het onmogelijk is om zowel het goede als het kwade helemaal uit mensen te verwijderen. Omdat goed en kwaad allebei nogal hardnekkig zijn, heeft men de neiging om superieure krachten toe te kennen aan die kant die hij of zij probeert kwijt te raken. Dit zou een heel aannemelijke verklaring kunnen zijn voor de reactie van Crowley op zijn vrome moeder, die zich met alles wat zij in zich had, richtte op de verwijdering van het kwaad in hem. Als oprichter van het moderne satanisme stond hij in Engeland te boek als 'de slechtste man op aarde'. Sommigen beweren dat satan meer consistent is dan God, aangezien hij geen moeite doet om nederig en vriende-

lijk te zijn. Bovendien staan er teksten in de Bijbel die God zowel liefhebbend als vernietigend voorstellen. Deze complexiteit maakt de theologie tot een moeilijke onderneming. (Daarom is het, het beste is om te kijken naar Jezus, die God als Vader heeft doen kennen). Maar ook voor hen van wie de vader zomaar van aardig naar woedend kon worden, is dit een veel minder aantrekkelijk perspectief dan een God die consistent is.

Een vrouw die een vader had, die haar mishandelde, vertelde mij eens: "Ik kan het niet uitstaan als mensen boos zijn en mij toch vriendelijk behandelen. Ik weet precies hoe ik mij moet gedragen als iemand boos en gewelddadig is, maar hiermee kan ik niet omgaan. Ik word dan liever geslagen". Als iemand maar angstig genoeg is, dan lijkt uiteindelijk iedere vorm van consistentie aantrekkelijk.

De gevolgen van liefdevolle vaderbanden voor de godsdienstige keuze van een kind

Alleen door lijden krijgt liefde de geloofwaardigheid die zij verdient. Jezus heeft eens gezegd: "Ik ben vrij om het (mijn leven) te geven en om het weer terug te nemen" (Joh. 10:18). Zijn liefdesband werd ten dode toe beproefd. Dit is ófwel een groot voorbeeld voor ons, ófwel complete onzin. Wanneer iemand sterke liefdesbanden met zijn vader heeft, laat dit iets zien van het verlangen dat deze ouder heeft om de goede en slechte dingen van het leven met zijn kind te delen. Vreugde is voor deze vader een grondhouding en het terugkeren naar vreugde zijn dagelijkse doel.

Deze banden zullen niet breken ten gevolge van pijn of angst. Hij toont zijn liefde

door beschikbaar te zijn en belangstelling te tonen voor wie het kind is, ongeacht of hij er op dat moment is of niet. Gezonde liefdesbanden worden sterker door positieve en negatieve emoties met elkaar te delen. Deze banden helpen iemand om balans te vinden en zich als zichzelf te gedragen.

Liefdesbanden voorzien in vrijheid, maar ook in verbinding. Als dit type van verbondenheid zowel met de vader als met God echt aanwezig is, dan hebben de verleidingen van satan geen enkele zin meer. Het is geen verrassing te ontdekken dat jongvolwassenen die door het satanisme worden aangetrokken, niet begrijpen of liefde positief of echt is. Bob Larson citeert in dit verband uit een interview met een jonge satanist, genaamd David: "Waarom ben je toch zo boos?", vroeg ik aan David. "Deze wereld heeft geen liefde", was zijn antwoord. "Haat is beter dan liefde. Ik kan zien wat haat aanricht en het wat het met mensen doet. Liefde is onzichtbaar". (Bob Larson, *Satanism: The Seduction of America's Youth*, 1989, p. 46) Dit is hoe de strijd tussen de twee vaders wordt gestreden. Onze waarden, symbolen en verhalen zijn alleen geloofwaardig wanneer onze banden sterk en liefdevol zijn. Mag ik u eens vragen: Is de vader in uw familie een symbool van krachtige liefde?

Hfdst. 6.2.1 t/m 6.2.2 van:

De Rode Draak verslagen, bouwen aan een levengevende gemeenschap, Dr. E. James Wilder (vertaald door Martien Jan de Haan).

© Uitg. Archippus Boeken, Enschede 2008, isbn 978-90-79011-02-5, 376 pagina's, € 24,95, nu tijdelijk (jan – febr. 2012) in de webshop voor € 19,95. <http://www.stichting-promise.nl> en ook te bestellen bij <http://www.archippus.nl/>

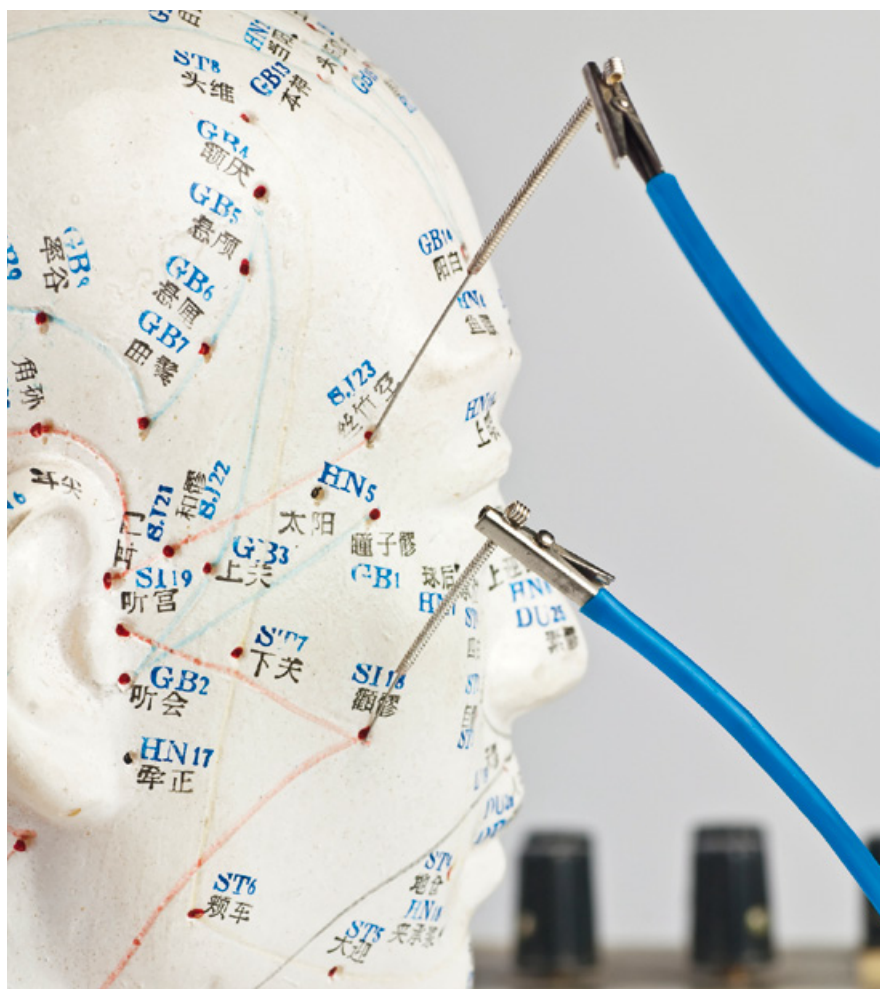

Mesologie

Het begrip 'alternatieve geneeswijzen' raakt langzamerhand steeds meer verouderd. Waar vroeger 'alternatief' tegenover 'regulier' stond en in die zin er duidelijke tegenstellingen waren qua mensbeeld, methodiek en wetenschappelijke onderbouwing, komen we nu steeds meer de term 'complementaire geneeswijzen' tegen. Het alternatieve denken zet zich niet af tegen het reguliere denken maar beoogt veel meer een aanvulling te zijn, een brug tussen alternatieve en reguliere geneeswijzen. Mesologie is daar al meer dan twintig jaar een duidelijk voorbeeld van. Rob Muts, grondlegger van de mesologie in Nederland, definieert mesologie als een functionele geneeskunde die gebaseerd is op de disciplines in de reguliere geneeskunde zoals anatomie, fysiologie en pathologie, maar tevens gecombineerd met ayurveda, klassieke Chinese geneeskunde, osteopathie, homeopathie, voedingstherapieën en orthomoleculaire geneeskunde en een vorm van elektro-acupunctuur (1). In dit artikel komen we tot de conclusie dat er geen wetenschappelijke basis is voor deze geneeswijze en dat er door de mix van oosterse geneeswijzen zelfs een reëel gevaar van occulte geestelijke besmetting bestaat voor ieder die zich hiermee inlaat.

Mesoderm

Rob Muts is een van oorsprong fysiotherapeut, die zes verschillende alternatieve therapieën bestudeerd heeft. Hij kwam tot de conclusie dat ze allen een gemene deler hebben, namelijk dat ze uitgaan van het zelfgenezend vermogen van het lichaam en verder dat ze allemaal aangrijpen en werken op het bindweefsel, het mesoderm. Mesologie betekent: kennis van het mesoderm. Verder betekent het Griekse woord meso 'midden' en dat staat dan weer symbolisch voor het midden tussen regulier en alternatief (2). Dirk Koppenaal stelt in een artikel in Skepter over mesologie het volgende: "Er bestaat geen literatuur over mesologie, behalve dan dat iedere vorm van diagnose en elke toegepaste behandelwijze wel ergens uitgebreid is weerlegd" (3). In de jarenlange publicaties van Promise vindt u daar tal van voorbeelden van. Het mesoderm is het middelste gedeelte van een embryo, dat uitgroeit tot skelet, bloedcellen en -vaten, bindweefsel, spieren, nieren en voortplantingsorganen en vormt uiteindelijk 60% van het lichaam (4). Het denken van de mesologie is gebaseerd op

een drietal principes. 1) Het menselijk organisme vormt een functionele eenheid. De mens staat in voortdurende wisselwerking met zijn omgeving. In reactie op deze wisselwerking, reageert het organisme als een eenheid. Deze reactie kan zijn: fysiek, emotioneel, mentaal, energetisch of existentieel. 2) Er is altijd een samenhang tussen functie en dysfunctie. Wanneer een mens uit balans is, ondergaan de structuren (gewrichten, spieren, huid en organen) symptomatische veranderingen. Er ontstaan klachten. Wanneer deze klachten voortduren ontstaat disfunctie. Door de samenhang van functie en disfunctie vast te stellen, is men in staat de oorzaak van disbalans vast te leggen. Men spreekt van systeemtransparantie. 3) De mens is in staat zich voortdurend aan te passen aan zijn omgeving. Deze aanpassing is zelfregulerend. De reguliere geneeskunde houdt zich vooral bezig met celveranderingen (cytologie en histologie). Ze probeert volgens de mesologen in te grijpen door met medicijnen de besturing

te beïnvloeden van veranderende cellen, terwijl de mesologie zich meer richt op de omgeving van de cel. Men beweert dat zoals de mens alleen kan functioneren in een evenwichtig milieu, zo ook de cel alleen kan functioneren in een evenwichtige omgeving. In het algemeen worden patiënten met weefselshade (laesie) verwezen naar de reguliere geneeskunde door de mesologen en cliënten met een functionele stoornis zijn een indicatie voor mesologie (1). Op zich is een meer 'holistische' manier van denken over gezondheid niet altijd verkeerd. Belangrijk bij een dergelijke visie en pretentie is dat het totale mensbeeld ook duidelijk moet zijn. Het moet in de eerste plaats aan de hand van de Bijbel, maar ook wetenschappelijk getoetst worden. En bij deze toetsstenen valt de mesologie 'door de mand'.

Diagnostiek

In mijn boek 'Tovenaars van de 20/21 ste eeuw' (5) heb ik (al 15 jaar geleden) aangegeven dat vooral de diagnostiek

een belangrijke toetssteen is om te kijken of een methode occult is en geestelijke gevaren in zich heeft. Bij het diagnosticeren gaat men symptomen afmeten aan het mensbeeld, en dit heeft dus een directe relatie met het denken over de mens. Soms is een *verklaringsmodel* occult, zoals bijvoorbeeld het idee dat klassieke massage altijd een spirituele achtergrond heeft zoals dat vroeger bijvoorbeeld door priesters gedaan werd. Als bij de diagnostiek en de behandeltechniek dit denken niet gepraktiseerd wordt, is het een (verouderd) verklaringsmodel en is een methode niet occult (behorend tot het domein van de slang) te noemen. Bij de mesologie komt het occulte, niet-bijbelse denken, in de diagnostiek duidelijk naar voren. Naast orthopedisch onderzoek behoren de traditionele pols- en tongdiagnostiek volgens de Chinese traditionele geneeskunde en diagnostiek uit ayurveda tot de belangrijkste diagnostische middelen. Een ander discutabel onderdeel van de diagnostiek is de EFD, de elektro-fysiologische diagnostiek, een gewijzigde versie van elektro-acupunctuur. Het leeuwendeel van de opleiding is gericht op allerlei oosterse geneeskunde, ayurveda, homeopathie, orthomoleculaire geneeskunde, osteopathie, acupunctuur, oosterse kruidenleer. Ondanks deze 'eeuwenoude rituelen' heeft de opleiding van mesologie de *schijn* van een universitaire opleiding die aan alle wetenschappelijke eisen voldoet. Dit is echter bedrieglijk, want er is weinig kennis van een 'evidence-based' werkwijze. De organisatie van de opleiding is overigens prima in orde, zodanig dat veel zorgverzekeraars de behandeling deels vergoeden. Ook bij onderzoeken van de Consumentenbond in 2002 en 2005 kwamen de mesologen er goed uit. Het onderzoek was vooral gericht op heldere informatie van tarieven, hygiëne, klachtenregeling, beroepsregister en richtlijnen. Voor alle duidelijkheid, dit zegt nog niets over de effectiviteit van de

behandelingen, laat staan over de geestelijke implicaties.

Traditionele polsdiagnostiek

De traditionele Chinese polsdiagnostiek heeft alles te maken met het je verdiepen in de geest van tao. Je moet bij het polsvoelen vooral de yin- en yang-modaliteiten leren voelen door je open te stellen voor het voelen van de tsi- of chi-stroom, dit is een geestelijke energie die door verschillende banen in het lichaam (meridianen) zou stromen en bepalend zou zijn voor de gezondheidstoestand van verschillende organen. In mijn brochure 'Medische en bijbelse bezwaren tegen acupunctuur' (6) heb ik uitgebreid aangetoond dat dit geestelijk en wetenschappelijk onverantwoord is. Er moet een kracht chi gevoeld worden die per definitie niet meetbaar is (ook niet met de elektro-fysiologische diagnostiek EFD). Men voelt op zijn minst op 6 plaatsen de polsslagader (als men daadwerkelijk de traditionele polsdiagnostiek praktiseert, moet men meer dan 360 polsmodaliteiten voelen, en verschillen in yang- en yin-kracht voelen). Daarbij moet men zich eerst geestelijk verdiepen in de geest van tao, zoals de elementenleer, de geestelijke krachten in de omgeving, tijdstip van de dag (meer of minder yin of jang), en, als men consequent is, zelfs in de astrologische leer die ook bij klassieke polsdiagnostiek hoort. Zoals hierboven gesteld, naarmate je je in de diagnostiek steeds meer moet openstellen voor een niet-bijbels denken over de mens en dan in het bijzonder over de geest van de mens, begeef je je steeds meer op occult terrein. Hierdoor worden, bijbels gezien, mensen steeds meer bewust of onbewust, bedoeld of onbedoeld, vatbaar en besmet met een andere geest (Gal. 3:1-3). Dit heeft in de eerste plaats vaak gevolgen op geestelijk gebied, zoals het hebben van een ander godsbeeld, andere geloofsinzichten en een veranderd moreel besef en geweten.

Een mesoloog die zich hiervan bedient stelt zich open voor de geest van tao en besmet zo zijn cliënten of patiënten. Ook zijn er tal van medisch-wetenschappelijke bezwaren, zoals het diagnosticeren van niet-zichtbare organen, een idiote verdeling van hoofd- en bij-organen en een totaal ontbreken van moderne medische inzichten (6). Een mesoloog kan wel beweren dat men naast de polsdiagnostiek ook andere, meer moderne, medische inzichten praktiseert, maar dat is ongeveer hetzelfde als een ingenieur die niet steunt op zijn universitaire opleiding, maar bijvoorbeeld op de intuïtie bij het gebruik van een wichelroede. Hij moet daarbij al zijn universitaire kennis opzij zetten en steunen op toverpraktijken. Ook in het boek 'Genezing uit het oosten' (7) van drs. Ruud van der Ven komt de auteur tot de conclusie dat er bij de polsdiagnostiek sprake is van een geest van waarzeggerij (tao). De polsvoeler gaat misschien wel steeds vaker goede diagnoses stellen, maar dat is alleen te verklaren door een zich meer openstellen voor die waarzeggende geest. Ook in de ayurveda is het polsvoelen belangrijk. De Hindoe-arts Benoytosh Bhattacharya zei in 'Tridosha, homeopathie en hindoe geneeskunde' (1980): "De polsslag is in de Hindoe geneeskunde van het allergrootste belang. Hij wordt vlak onder de wortel van de duim waargenomen. Er wordt zelfs gezegd dat de jivatman (de individuele ziel) de grootte heeft van een duim. Aldus is de polsslag de spiegel van de ziel... In de ayurveda is de pols de wijzer die aangeeft of de ziel gelukkig dan wel ongelukkig is". De ayurveda is volgens Robert Muts een belangrijke kennisbron in de mesologie. In mijn boek "Tussen Waan en werkelijkheid, een bijbelse toetsing van manipulatieve psychotechnieken" (8) worden twee hoofdstukken besteed aan het integreren van Deepak Chopra en van de ayurveda met de reguliere geneeskunde. In die hoofdstukken wordt duidelijk dat het gedachtengoed heel goed te vergelijken is met de moderne toverij die tot dezelfde axioma's komt.

Elektro-fysiologische diagnostiek (EFD)

De EFD is een 'verbetering' van EAV, de elektro-acupunctuur volgens dr. Voll. Dirk Koppenaar vraagt zich in een studie over de EFD (3) af of hij te maken heeft met een naïeve pseudowetenschap, een onverbeterlijk dogmatisme of een ordinaire oplichterij. Bij een elektro-acupunctuurmeting wordt met een stroommeter de elektrische weerstand bepaald die een zwakke gelijkstroom ondervindt in acupunctuurpunten. De metingen worden meestal verricht aan de acupunctuurpunten op de vingers en tenen, bij de

begin- en eindpunten van de zogenaamde meridianen. In mijn boek 'Ontmasker de duisternis in de alternatieve geneeswijzen' (9) heb ik aangetoond dat de metingen een zeer subjectieve zaak zijn. Dit omdat de druk op de elektrode vaak verschilt, de weerstand van de huid vaak afhankelijk is van de vochtigheid en de doorbloeding van de oppervlakkige lagen. Let op! Men meet geen tsj of chi (dit is per definitie niet te meten volgens de klassieke acupuncturisten, omdat het een geestelijke kracht is) maar men meet verschillende huidweerstand. Men vindt vaak verminderde huidweerstand, maar het is ook belangrijk te weten, dat er veel meer plaatsen zijn van verminderde weerstanden. Naast de verschillende scholen van acupunctuur die 300 tot 1000 punten op de denkbeeldige meridianen denken te vinden, zijn er nog vele andere duizenden punten op het lichaam die variabel zijn in hun huidweerstand. Een leek zou op grond van de 'meetresultaten' kunnen denken dat ze heel specifiek zijn voor de acupunctuurtheorie, maar dat is niet zo. Je moet er eerst van uitgaan dat het zo is; het is net als met sterrenbeelden aan een sterrenhemel, je kunt ze pas onderscheiden als je weet hoe ze eruit zien. De metingen zeggen of bewijzen dus niets van het bestaan van de meridianen. De elektro-acupunctuurdiagnostiek is gebaseerd op een aantal axioma's nl: 1) Ieder mens heeft meridianen met bijbehorende acupunctuurpunten, die informatie over een relatie met het 'energetische' systeem van organen hebben. 2) Meridianen geleiden elektriciteit. 3) De stroommeting op een paar plaatsen zou iets zeggen over de 'energiestroom'. 4) De zogenaamde 'energiestroom' is te beïnvloeden door plaatsing van de testampullen.

Een van de belangrijkste criteria voor het vaststellen van de conditie van een orgaan, die volgens de theorie in verbinding staat met de meridianen, is de zogenaamde Zeigerabfall (wijzerdaling), d.w.z. een op een bepaalde ingestelde meetwaarde daalt langzaam naar een lagere waarde. Hoe groter de daling, dus hoe meer de stroomsterkte afneemt, hoe ernstiger de

aandoening. En wat de elektroacupunctuur helemaal specifiek maakt, is dat testampullen met geneesmiddelen of ziekmakers nabij de stroomkring geplaatst kunnen worden. Dit zou door dr. Voll ontdekt zijn toen hij bij een collega de diagnose 'chronische prostaatontsteking' stelde en hem adviseerde het homeopathische middel Echinacea D4 te gebruiken. Met het flesje Echinacea in zijn hand testte Voll nogmaals het prostaatmeetpunt. Tot zijn verbazing was de meetwaarde van 90 naar 64 gedaald, dus zou sprake zijn van een grote 'verbetering'. Helaas heeft Voll nooit de moeite genomen om dit simpele proefje gebblind uit te voeren met twee verschillende flesjes. Ook de christenarts Piet Roos die een cursus electro-acupunctuur volgens Voll bij de toenmalige opleiding progressieve geneeskunde van Blokker volgde, constateerde dat men zich gedwongen zag een aantal aanvullende punten en meridianen toe te voegen die de oude Chinezen blijkbaar eeuwenlang over

het hoofd gezien hadden. Volgens Koppelaar is de methode verder uitgewerkt om de methode sneller en eenvoudiger te maken. Een goed voorbeeld is de vegatest, ontwikkeld door dr. Helmut Schimmel. In plaats van alle meridianen 'door te meten' teneinde te kunnen vaststellen welk orgaan het meest gestoord is, vond Schimmel het voldoende om slechts enkele acupunctuurpunten te testen. Hij introduceerde een filterconcept om snel heel veel testampullen te screenen en gebruikte 'versterker' -ampullen. In zijn uitgebreide artikel over elektro-acupunctuur ontmaskert Koppelaar vele onwaarschijnlijkheden, bijvoorbeeld dat de stroom niet door ampullen kan gaan, omdat het glas van de ampullen goed isoleert en een 'potente' homeopathische oplossing geen zouten bevat om de stroom te geleiden. Dit werd bevestigd door een onderzoek van Mosenkis in 1997 bij de vegatest1 (10). Hoe zou een testampul dan van invloed kunnen zijn op een meting? 'So wie so' zou iedere

wetenschappelijk of reproduceerbaar bewijs dat het ene homeopathische middel zich onderscheidt van het andere volgens hem op de Nobelprijs kunnen rekenen. Koppenaal geeft voorbeelden van testmethoden die gebaseerd zijn op EAV en die er sterk op lijken zoals: de elektrodermale screening (EDS), bio-elektrische functie-diagnose (BFD), bio-resonantietherapie (BRT), meridiaan stress assessment (MSA), bio-energetische regulatietechniek (BER), elektrofysiologische diagnostiek (EFD), mora-bioresonantietherapie (MORA), bicom bioresonantietherapie (BICOM), biocybernetic medicine (BM) gecomputeerde elektrodermale screening (CEDS), elektrodermale test (EDT). Al deze methoden proberen zich volgens Koppenaal te onderscheiden door sprookjesachtige reclameverhalen, glimmende instrumenten of kleurrijke software, maar hebben één ding gemeen: ze meten geen enkele gezondheidsfactor! In zijn artikel (3) geeft hij nog meer argumenten met literatuuropgave.

Osteopathie

Osteopathie is een manier van behandelen die op het einde van de 19de eeuw werd uitgevonden door Andrew Taylor Still (1828-1917), een Amerikaans arts die meende dat alle ziekten veroorzaakt worden door scheef zittende beenderen of gewrichten en daardoor op bloedvaten drukken. Het woord osteopathie betekent letterlijk 'ziekte van de beenderen'.

Osteopathie moet ondergebracht worden in de groep van manuele geneeswijzen, waaronder ook de chiropractors en manueel therapeuten te vinden zijn. De osteopathie onderscheidt zich echter van deze twee in zowel filosofie als aangrijpingspunt in het menselijk lichaam. Het te behandelen gebied beperkt zich namelijk niet tot spieren en gewrichten, maar strekt zich ook uit tot de organen van borst en buikholtte en de schedel. Het relationele effect van verbeteringen van de houding met als gevolg een verbeterde orgaanfunctie is niet in eerste instantie occult, maar is ook nooit wetenschappelijk bewezen. Voor de schedelbehandeling, de z.g. craniale osteopathie, ook wel genoemd craniale-sacrale therapie, die ook deze verbanden legt vanuit een andere filosofie, is een ernstige waarschuwing zeker op zijn plaats is (11).

Osteopaten kraken of masseren niet, maar zeggen alleen de beweeglijkheid te stimuleren. Een osteopaat legt het in het boek van Ruud v.d. Ven: 'Genezing uit het oosten?' (12) als volgt uit:

"Mijn handen zijn mijn ogen. Ik kijk ermee, lokaliseer een eventuele verkleving

en behandel deze met zachte hand". Gelukkig hebben de osteopaten zich grotendeels ontdaan van hun vroegere panaceeclaim, dit is de claim dat de behandeling de meeste ziekten zou kunnen verhelpen en houden ze zich in het algemeen bezig met de aandoeningen van de wervelkolom en het spierskeletstelsel. Dit geldt niet voor degenen die ook werken met viscerale osteopathie, craniale of craniale-sacrale therapie, of Somato Emotional Release, want zij verwijderen zich steeds verder van de wetenschap af. Voor orgaanbehandelingen en de effecten daarvan bestaat niet de minste wetenschappelijke basis. In een zeer kritisch artikel stelt prof. Willem Betz (13) hierover:

"Een uitwas van osteopathie die door de serieuze osteopaten in de USA als verwerpelijk beschouwd wordt, is de zogenaamde 'craniale-sacrale therapie', wat het behandelen van de schedel en het staart- of heiligbeen betekent. Deze therapeuten beweren dat ze door betasten van de schedel een diagnose kunnen stellen door de 'stroming en pulsaties' van het hersenvocht te voelen. Dit is gewoon boerenbedrog. Die pulsaties zijn niet voelbaar, want ze bestaan gewoon niet! Ze regelen vervolgens die 'vochtstroom' door de beenderen van de schedel 'goed te zetten'. Ook dit is totale nonsens, want de volwassene schedel is een solide beenderige doos waaraan niets te manipuleren valt. De niet bestaande obstructie van de stroom van het hersenvocht moet dan ook

nog geregeld worden langs het andere uiteinde van de wervelkolom, door het staartbeen of heiligbeen te manipuleren. Dat doen ze dan met een vinger in de aars of de vagina!"

Spiritualiteit en osteopathie

De achtergronden van de man aan de basis van de osteopathie, Andrew Taylor Still, zijn in ieder geval occult te noemen. Hij oarmde het spiritisme en liet zich inspireren door de ideeën van vrijmetelaar en schrijver Emanuel Swedenborg. De Amerikaanse fysiotherapeut Paul Lee vertelt in *Osteopathy and chiropractic- a little history...The Modern American occult connection* (2004) dat Still bouwde op het fundament en de leringen van de arts en hoogleraar fysiologie Joseph Rodes Buchanan, frenoloog en hypnotiseur die zich intensief bezig hield met psychometrie (helderziende waarnemingen aan de hand van een medium). Buchanan gebruikte hypnose en manipulatie van het hoofd om de stroom van de hersenvloeistof te bevorderen. Bij deze techniek is het occulte heel duidelijk. Een behandelaar stuurt in gedachten 'energie' of 'warmte' van de zendende rechterhand naar de ontvangende linkerhand, die beide op de schedel geplaatst zijn. Het gaat hierbij dus om visualisatie en magnetiseren (12). Voor alle duidelijkheid: gelukkig bedienen niet alle osteopaten zich van deze techniek en bestaat er een redelijk goed wetenschappelijk bewijs dat osteopathische behandeling gericht op het spier en skeletstelsel

even effectief is als conventionele behandelingen als fysiotherapie en medicatie. Bij osteopaten die het accent leggen op viscerale (orgaangerichte) aangrijpingspunten, zoals die passen in de theorie van de mesologie, is het oppassen en zeker wanneer men zich in de osteopathie bezig houdt met cranio-sacrale therapie. Dan zijn occulte bindingen een reëel gevaar.

Homeopathie (14)

De 'geestelijke vader' van de natuurfilosofische geneesmethoden is Hippocrates (ca. 400 v. Chr.). De mens wordt gezien als onderdeel van het grote heelal, de macrokosmos, die in stand gehouden wordt door een oerkracht of oer-energie. De zieke mens, die als een totaliteit gezien moet worden, is ziek door een disbalans met kosmische invloeden en krachten. Let wel: het gaat hier niet alleen om fysieke, maar zeker ook om geestelijke krachten. Van Hippocrates is dan ook de uitspraak: "Geen arts kan zonder astrologie". Bijna 2000 jaar later treffen we ook bij Paracelsus (ong. 1500 na Chr.) deze gedachten aan. Hij heeft zijn geneeskunde verweven met magie, astrologie en genezingsmagnetisme. Het ontstaan van de homeopathie als een systematische methode dateert van 1796 toen Samuël Hahneman zijn bevindingen publiceerde. Hahneman, een overtuigd occultist (spiritist, vrijmet-selaar), geïnspireerd door Confucius, Hippocrates en Paracelsus, blies één van de grootste kosmische wetmatigheden nieuw leven in: nl. *similia similibus cu-*

rentur – Het gelijke wordt door het gelijke genezen.

Homeopathie is dus een geneeswijze, die een zieke behandelt met een middel, dat bij de gezonde mens verschijnselen opwekt, die zouden gelijken op die van het ziektebeeld. Dit gelijksoortigheidsbeginsel werd ook al in de medische culturen van Tibet, China en Arabië toegepast. Hahneman past deze vermeende wetmatigheid toe op vele stoffen, o.a. metalen. Deze zouden bij toediening karakteristieke, lichamelijke en geestelijke symptomen te zien geven. Zo blijkt dat ieder homeopathisch arts deze z.g. Leit-symptomen als uitgangspunt moet nemen voor de keuze van een bepaald middel. Deze Leit-symptomen blijken in belangrijke mate overeen te stemmen met de analogieën welke opgebouwd kunnen worden uit de kosmische oerpatronen.

Volgens dr. E. Rehm vertegenwoordigt een homeopathisch middel een bepaalde kracht dat inwerkt op dat gedeelte van de mens, dat de ziel genoemd wordt. Het denken over het wereld- en mensbeeld past zo uitstekend in de new age-filosofie. Buiten het feit dat het principe van het *similia*-beginsel nooit wetenschappelijk is aangetoond, net zomin als de effectiviteit van de homeopathie (dubbelblinde onderzoeken), is deze grondgedachte nergens in de Bijbel terug te vinden. De oorsprong van de ziekte is geen kosmische disbalans, maar de zonde. De Bijbel leert niet dat we de ziekte met ziekte, en zonde met zonde moeten overwinnen. Dus niet: laten we het kwade doen, opdat het goede eruit voortkomt, maar: overwin het kwade met het goede. Het kosmisch wereldbeeld, waarin alles te zien is als een eenheid, met alleen een verschil in trillingstoestand, waar een homeopaat geneesmiddelen met trillingsgetallen moet toedienen, is al helemaal niet in de Bijbel terug te vinden. Wel wordt vermeld dat "de gehele wereld (kosmos) in het boze ligt" (1 Joh. 5:19). De Here Jezus Zelf noemt de satan: "De overste van deze wereld" (kosmos), in het Grieks: kosmokrator = wereldbeheerser (Joh. 12:31; 14:30; 16:11). En Paulus wijst erop dat een christen niet strijdt tegen mensen, maar tegen de wereldbeheersers van deze eeuw, de boze geesten in de hemelse gewesten (Ef. 6:12). Ook de astrologische gedachte wordt door de Bijbel verworpen (Jes. 47: 13-15; Deut. 4:19).

Levenskracht

Een van de meest vooraanstaande homeopaten van deze tijd, George Vithoulkas, schrijft in zijn boek *The science of homeopathy*: "De hedendaagse mens is op zoek naar zijn verloren psychosomatisch evenwicht, opdat hij de confrontatie met deze

technologische maatschappij aan kan". Volgens Vithoulkas is de homeopathie van onschatbare waarde voor de spirituele 'evolutie' van de mensheid en haar gezondheidstoestand. De mens zou op zoek zijn naar een innerlijke zijnstoestand van geluk, die niet afhankelijk is van externe condities. Hij noemt datgene wat zorg draagt voor de gezondheid de vital force of de levenskracht. Deze levenskracht is een kracht in het lichaam, die intelligent is en de macht heeft te regeren over de ontelbare processen die betrokken zijn in zowel de gezonde mens als de zieke. Het wekt het emotionele leven van een individu, het is de bron van alle gedachten en creativiteit en het is verantwoordelijk voor alle geestelijke inspiratie.

Deze levenskracht vinden we terug bij alle new age -profeten. Ook de homeopathisch arts J.T. Kent, een volgeling van Hahneman, noemt deze levenskracht 'simple substance' en zegt ervan dat het een creatieve intelligentie is, die alle materie doordringt en het universum in orde houdt. De homeopathie draagt ertoe bij de hogere centra in de mens open te stellen voor de 'geestelijke en hemelse invloeden'. Christenen weten wel, wat dit voor invloeden zijn. Samuël Hahneman noemt deze levenskracht 'the dynamic plane' (het dynamische veld) welke alle lagen van het organisme doordringt, zoals het elektromagnetische veld de materie doordringt. Het is de oorsprong van alle lichaamsactiviteit in zowel gezondheid als ziekte.

Deze levenskracht vinden we in alle occulte filosofieën terug: prana bij de hindoes, chi bij de Chinezen, en in het verkeerd gebruik van de moderne natuurkunde als het verenigd veld van de kwantummechanica. Holisme en daarmee holistische geneeswijzen zoals homeopathie, zien de mens als een geïntegreerd geheel, een innerlijke eenheid in geestelijke verbondenheid met al het andere. Zij willen de innerlijke gezondheid herstellen door het activeren van de inwonende levenskracht. Ook dit past goed in de filosofie van de mesologie. Let op: de levenskracht is synoniem voor de geest. Aangrijpen op het 'zelfherstellend vermogen' van de mens is een van de doelstellingen van de mesologie, de homeopathische middelen moeten in feite werken op de geest van de mens!

Potentiëren

Volgens Hahneman moet een geneesmiddel kunnen werken op het niveau van de 'levenskracht'. Om een middel op dit niveau te laten inwerken, moet het gepotentieerd zijn. Hieronder verstaat men het toevoegen van 'energie' aan het geneesmiddel door bij elke verdunningstrap het middel op een bepaalde manier te schudden, zodat de geneeskrachtige werking

zou toenemen, aldus Hahneman. Het gaat hierbij niet om een gewone verdunning, maar om een stapsgewijze potentiëring (door Hahneman aangeduid met dynamiseren). Met deze woorden benadrukt men dat het bij de verdunning niet om de afname, maar om een toename van de geneeskracht gaat.

Bij een potentiëring wordt bijv. één deel van de oer tinctuur met 9 (resp. 99 of 49999) delen oplosmiddel geschud. De verdunningsstap van het geneesmiddel wordt aangegeven met de letter D (voor decimaalpotentie 1:10) C (voor centesimalpotentie 1:100) en LM (voor vijftigduizendste potentie 1:50.000). Om een voorbeeld te geven van de hoeveelheid 'werkzame' stof zullen we eens beschrijven wat een D11 -dosis betekent voor een aspirientje van 0,5 gram. Dit wordt fijngestampt en vermalen en vermengd met rietsuiker (oplosmiddel). Stapsgewijs komt men zo tot een dosis van D11, wat voor homeopathische begrippen zeker geen hoge potentie is. Er worden nl. wel potenties van 200 gebruikt! Bij D11 zou het éne aspirientje ruimschoots voldoende zijn voor de gehele Nederlandse bevolking, iedere dag gedurende 30 jaar! Hahneman zelf geloofde dat de meest werkzame potenties in verdunningsstapen van 50.000 gezocht moesten worden. Op het laatst liet hij zijn patiënten alleen nog maar ruiken aan een middel!

De homeopaat stoort zich hier niet aan. Het gaat hem n.l. niet om de stoffelijke aanwezigheid, maar om de kosmische kracht die vrijgemaakt moet worden. Door het potentiëren wordt volgens de homeopaten materie omgezet in potentie (levenskracht, energie, fluidum, etc.). Elementair bij dit potentiëren is ook dat men stapsgewijs tot een bepaalde verdunning moet komen. Een stof die zonder tussentrappen direct verdund wordt tot bijvoorbeeld D4 (dus één deel werkzame stof en 10.000 delen oplossing) heeft wel een zelfde verdunning, maar geen gelijke potentie. Sommige achten zelfs het aantal potentiëringsslagen van een bepaalde stap in de verdunning belangrijk: bijvoorbeeld 100 slagen. In de antroposofie, waarin de homeopathie prima inpasbaar is, koppelt men het verkrijgen van de kosmische krachten aan astrologische overwegingen, zoals de stand van de planeten.

Schwenk (1954) introduceerde het begrip ritmiseren. Hij bouwde de theorieën van de homeopathie uit door te stellen dat de kosmische krachten van planten gemakkelijker vrij te maken zijn door de plantensappen in beweging te brengen en door ze op verschillende tijden op specifieke wijze te schudden. Naast verhitten en afkoelen van de plantensappen worden deze dan zonder alcohol als conserveringsmiddel bewaard.

Samenvattend kunnen we stellen dat

volgens de homeopaten de ziekte, net als leven, in eerste instantie een dynamisch energetisch proces is en niet een materieel proces. Men stelt dat de mens ziek is door een defecte energiestroom. Het is duidelijk dat de homeopathie met haar gepotentieerde middelen een energetische methode is.

Ook is vanuit een bijbelse visie duidelijk, dat het woord energie hier staat voor een geestelijke kracht (geen fysische kracht). Ook wij geloven op grond van de Bijbel dat de mens onder invloed van geestelijke machten en krachten staat, en zelf ook geestelijk is. Doch geesten moeten getoetst worden (1 Joh. 4:1). Alleen God is de Gever en Instandhouder van alle leven (1Tim. 4: 10). Hij staat boven Zijn schepping. De invloed van geestelijke krachten op het leven van de mens betreft niet een zich geestelijk openstellen voor geestelijke krachten achter planten of metalen of planeten. Een christen kent geen oerkracht of energie. Onze enige geestelijke kracht- en 'inspiratiebron' is Christus. 1 Kor. 1:24 zegt: "Wij prediken Christus, de kracht Gods, en de Wijsheid Gods".

Ziekte is geen disharmonie met de kosmos (die trouwens in de boze ligt: 1 Joh. 5:19). Ziekte heeft een bovennatuurlijke oplossing gekregen, een goddelijke, geestelijke oplossing, namelijk het kruisoffer van Christus (1 Kor. 1: 23). Er is dus geen

geestelijke oplossing in de homeopathie, maar uit Hem is het, dat gij in Christus Jezus zijt, die ons van God geworden is wijsheid, rechtvaardigheid, heiliging en verlossing (vs. 30). Goede geestelijke invalskrachten op de gezondheid van de mens zijn niet 'gepotentieerde kosmos', maar gebeden (Jac. 5:16), de Heilige Geest (1 Thess. 1:5) en het evangelie (Rom. 1:16). "Als we dan met Christus afgestorven zijn aan de wereldgeesten, bedenkt dan de dingen die boven zijn, waar Christus is, want ons leven is verborgen met Christus in God" (Kol. 3).

Andere bronnen

Homeopaten proberen vaak, echter ten onrechte, bruggen te slaan naar natuurkundige verklaringen en onderzoeken. In de afgelopen jaren zijn er veel publicaties die allen aangeven dat er geen wetenschappelijke bewijs is voor de werkzaamheid van homeopathie. Via de site van stichting Promise, maar ook van de vereniging tegen kwakzalverij (16) en stichting Skepsis (17) vindt u er tal van voorbeelden van. In België heeft onlangs nog het federaal kenniscentrum gezondheidszorg (KCE) een vernietigend rapport uitgebracht over de werkzaamheid van homeopathie (15). Dat laat onverlet dat iemand die zich met de geest achter de homeopathie verbindt, zoals veel mesologen doen, een occulte besmettingsbron kunnen zijn zoals ik hierboven heb aangegeven.

Orthomoleculaire geneeskunde

Het Griekse woord orthos betekent: juist. De orthomoleculaire geneeskunde is een behandelwijze die streeft naar de optimale concentraties in het lichaam van voedingsstoffen zoals vitamines, mineralen,

aminozuren en essentiële vetzuren. Deze concentraties probeert men te bereiken met doseringen die vaak ver boven de aanbevolen dagelijkse hoeveelheden komen. Op zich kan deze methode in handen van een arts, die geen occulte zaken integreert in de orthomoleculaire geneeswijze (zoals sommige helaas wel doen), een goede complementaire therapie zijn. Echter let wel, de opleiding tot mesologie leidt niet op tot arts, ondanks de vakken orthopedie, pathologie etc.. Bij het op verantwoordde wijze voorschrijven van orthomoleculaire geneesmiddelen moet op zijn minst een gekwalificeerd arts de diagnose stellen en het behandeltraject bewaken. Daar de diagnostiek juist meer steunt op on-bijbelse en niet-wetenschappelijke middelen, moet je grote vraagtekens stellen bij het voorschrijven van medicijnen door mesologen.

Conclusies

Zoals in het begin van dit artikel al genoemd, bestaat er geen literatuur over mesologie, behalve dan dat iedere vorm van diagnose en elke toegepaste behandelwijze wel ergens uitgebreid is weerlegd (3). Voor de toetsing door Stichting Promise is niet in de eerste plaats de wetenschappelijke toetsing van belang maar vooral de geestelijke toetsing. Een van de belangrijkste toetsstenen is of je bij de diagnostiek on-bijbelse gedachten moet bewandelen ten aanzien van Gods-,wereld- en mensbeeld om tot een diagnose te komen. In dit artikel heb ik aangetoond dat deze niet-bijbelse gedachten bij mesologie zeker aanwezig zijn, onder andere door de Chinese en ayurveda-diagnostiek, en het 'energetische' denken over mens- en wereldbeeld. Men heeft een holistische visie, maar

valt door de mand bij het toetsen van het denken over ziel en geest in vergelijking met de bijbelse inzichten. Behalve de methode moet ook de persoon van de therapeut getoetst worden. Duidelijk is dat een mesoloog zich helemaal verdiept heeft in en geconfermeerd heeft aan occult denken, hetgeen alleen al is reden genoeg om bij mogelijke twijfel afstand van deze therapie en therapeuten te nemen. Gerard Feller, november 2011

Noten

- 1) Dijk, Paul van, Geneeswijzen in Nederland, Ankh-Hermes bv, Deventer, 2003
- 2) Mesologie, gezondheidsnieuws nr. 9 sept 2002
- 3) Koppenaal, Dirk, De academie voor mesologie, een alternatief imperium, Skepter, jaargang 21, nummer 2, 2008
- 4) <http://nl.wikipedia.org/wiki/Mesoderm>
- 5) Feller, Gerard Tovenars van de 20/21ste eeuw, Uitgeverij Gideon
- 6) Feller, Gerard, Medische en bijbelse bezwaren tegen acupunctuur. <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/taoistische-methodes/klasseke-acupunctuur.htm>
- 7) Ven, Ruud van de, Uitgeverij Voorhoeve, Utrecht, 2011. ISBN 978 90 297 9687 3
- 8) Feller, Gerard, Tussen Waan en werkelijkheid, een bijbelse toetsing van manipulatieve psychotechnieken, 2011. ISBN 978-90-77412-68-8
- 9) Feller, Gerard e.a. Ontmasker de duisternis in de alternatieve geneeskunde, 4e druk 2003. ISBN 90-74507-05-0
- 10) Mosenkis, R. Examination of a vegatest device, 1997
- 11) <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/lichaamswerk--occultisme-en-genezing/osteopathie-en-craniosacraal-therapie.htm>
- 12) Ven, Ruud van de, Genezing uit het oosten, Uitgeverij Voorhoeve, Utrecht, 2011. ISBN 978 90 297 9687 3
- 13) Prof. med. Willem Betz is verbonden aan het Centrum voor Huisartsgeneeskunde van de VUB en bestuurslid van Skepp. © Copyleft. Wonder en is gheen Wonder – nr. 3, jaargang 4, 2004. Woordelijk kopiëren en distribueren van dit artikel is toegestaan in elke vorm, mits duidelijke verwijzing naar dit artikel en tijdschrift. <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/lichaamswerk--occultisme-en-genezing/osteopathie-wetenschap-of-kwakzalverij.htm>
- 14) Feller, Gerard, Homeopathie. <http://www.stichting-promise.nl/artikelen/natuurgeneeswijzen-en-occultisme/homeopathie.htm>
- 15) <http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.1030907>
- 16) http://www.kwakzalverij.nl/1355/Huisarts_Nico_van_Duijn_haalt_hard_uit_naar_osteopathie http://www.kwakzalverij.nl/site/SearchController.php?sSearchTerms=homeopathie&__submit__=Zoeken
- 17) <http://www.skepsis.nl/>

Promise bijbels denken in gezondheid

Abonnementsgeld 2012

We mogen weer terugkijken op 2011 als een gezegend jaar. In ons kwartaalblad hebben we dit jaar artikelen geplaatst over een christelijke visie op trauma's, behandelmethodes, transhumanisme, omgaan met slachtoffers van seksueel misbruik in chr. kring, zelfdoding en nog veel meer. Het afgelopen jaar hebben we, net als andere christelijke magazines, helaas veel opzeggingen van abonnementen gehad. We hopen dat u ons werk ook dit jaar wilt steunen, zodat we het blad, dat door alleen vrijwilligers kosteloos gerund wordt, kunnen blijven uitgeven. **We houden onverminderd vast aan een minimale abonnementsprijs van € 12,50- per jaar om de drempel laag te houden voor mensen die wat minder kunnen betalen; de werkelijke kosten bedragen ongeveer het dubbele.** Door uw bijdrage aan ons blad steunt u ook ons werk via de website "http://www.stichting-promise.nl" waar meer dan 16000 bezoekers per maand tot de meer dan 300 artikelen vrij toegang hebben. Behalve dat de website een vraagbaak is naar deze artikelen, komen we via de website ook in contact met veel mensen die op zoek zijn naar God.

U kunt uw bijdrage storten op **giro 4906197** of **bank rek. 391683071** t.n.v. St. Promise, Lange Burchwal 80, 3421 SM te Oudewater. Met **vermelding van uw relatienummer «NR»** Voor België: minimaal € 17,- post rek. 000.16.92.998.57 t.n.v. St. Promise, Oudewater, Nederland.

Hartelijk dank voor uw gebeden en financiële bijdrage,
Gerard Feller

Wilt u ons steunen door een extra bijdrage of het geven van een cadeau abonnement?

Ja, ik geef een jaarabonnement cadeau

Ik maak minimaal € 12,50 over op giro 4906197 of bank rek. 391683071 (let op dit is geen machtiging voor overschrijving)

Mijn naam is: _____

Mijn adres is: _____

Postcode en woonplaats: _____

Mijn tel. nr of e-mailadres is: _____

Ik geef een jaarabonnement 2012 cadeau aan:

Dhr/mevr: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Stuur deze bon in een gefrankeerde brief op naar Stichting Promise, Lange Burchwal 80, 3421 SM Oudewater of mail deze info naar info@stichting-promise.nl

Colofon

Het blad "Promise" is een uitgave van stichting Promise en verschijnt 4 maal per jaar.

Het doel van de stichting is de verkondiging van het evangelie van Jezus Christus.

De stichting tracht dit doel te bereiken door:

- Het toetsen van allerlei maatschappelijke en geestelijke stromingen en denkwijzen, vooral op medisch en sociaal gebied aan het Woord van God, de Bijbel.
  - Het publiceren via het blad "Promise" van geschriften en of bijbelstudies met bovengenoemd doel, dit tevens via audiovisuele middelen aan een zo breed mogelijk publiek.
- De stichting is interkerkelijk en heeft als grondslag, zich daarbij alleen te laten leiden door de Bijbel, waarvan ze gelooft dat dit het geïnspireerde Woord van God is en alleen onfeilbaar gezag heeft.

We geloven dat God deze wereld zo lief heeft, dat Hij zijn Zoon gegeven heeft om onze straf op de zonde te dragen, opdat wij, indien we in Hem geloven eeuwig met Hem mogen leven en ook nu dagelijks Zijn aanwezigheid mogen ervaren. Door middel van diverse activiteiten van de stichting willen we deze boodschap uitdragen

Redactie

Gerard en Coby Feller, Oudewater
drs. W.J. Pijnacker Hordijk, Delft

Comité van aanbeveling

Ds. Orlando Bottenbley
Drs Martie Dieperink
Drs Bert Dorenbos
Drs MartienJan de Haan
Prof. dr. Ir. Henk Jochemsen
Dhr. Hans L.J. Keijzer
Prof.dr. Martjan Paul
Drs Chr. Steyn
Dhr. Teun Stortenbeker
Dhr Feike ter Velde
Ds dr. Paul J. Visser
Drs Jef de Vriese (België)
Drs Téó v.d. Weele
Dr. Jim Wilder (U.S.A.)

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de artikelen is voor de auteur en/of de redactie

Vormgeving

DUO-ontwerp, Utrecht

Druk

Boom & van Ketel, Haarlem

ISSN: 1383-0295

verschijnt 4x per jaar

Abonnement: minimaal € 12,50 per jaargang

St.Promise

Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater
Tel. 0348 - 563359
Fax. 0348 - 563968
e-mail: info@stichting-promise.nl
internetpagina: www.stichting-promise.nl
Rabobank: 39.16.83.071
Postbank: 4906197

Voor België:

jaarrekening abonnement minimaal € 17,50
Belg.Post.Rek.Nr. 000.16.92.998-57
St.Promise
Lange Burchwal 80
3421 SM Oudewater, Holland

Losse nummer € 3,50

9 771383 029001